

ISSN 1505-4551

Agroizba

PODLASKA IZBA ROLNICZA

6 (76)

listopad-
grudzień

2017

Egzemplarz
bezpłatny

Powrót do tradycji wytwarzania własnych serów,
masła i śmietany? Tak!
To możliwe - za pomocą urządzeń MILKY!

Więcej niż mleko

Urządzenia i akcesoria
do przetwórstwa mleka

Wyłączny dystrybutor:

CAN AGRI, Małopole, ul. Przemysłowa 11, 05-252 Dąbrówka; tel.: +48 29 753 21 70, fax: +48 29 753 21 71, canagri@canagri.pl

www.canagri.pl

Spis treści

Informacje

JPK_VAT	4
Kredyty z dopłatą z ARiMR dla rolników	4
Dostawy bezpośrednie i sprzedaż bezpośrednia	5
Ogłoszenia drobne	7
Stawki dopłat do materiału siewnego	8
„Poprawa warunków bezpieczeństwa pracy w gospodarstwie rolnym”	8
Ogłoszenie	8
Kultywator tradycji	9
Jarosław Kos – aktywny Wójt Gminy Zambrów	10
Drugi rok uprawy oxytree w Polsce Północno-Wschodniej	11
Studenci na warsztatach agrotechnicznych w Zespole Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Rudce	12

Uprawa

Czym w Omacnicę?	13

Prawo

Procedura wywłaszczenia nieruchomości rolnych... – część II.	15

Więści z Izby

Opinie Podlaskiej Izby Rolniczej do projektów aktów prawnych	16
XI Walne Zgromadzenie Podlaskiej Izby Rolniczej	18
Sieciovanie współpracy rolniczej jako metody zwiększenia opłacalności produkcji.	18
Kierunek Rozwój	19
KSOW – naprawdę warto	20
Konferencja w Łomży: Reforma Wspólnej Polityki Rolnej po 2020 roku	21

Kącik kulinarny

Zupy	22

Wydawca: Podlaska Izba Rolnicza, Porosły, ul. Wierzbowa 57, 16-070 Choroszcz, tel./fax: 85 676 08 62, e-mail: bialystok@pirol.pl, www.pirol.pl

Redaktor naczelny – Agnieszka Artemiuk.

Zespół redakcyjny – pracownicy Podlaskiej Izby Rolniczej.

Biuro reklamy – Joanna Raś 665 094 592

Korekta – Elżbieta Orłowska, Anna Pietraszewicz.

Nakład: 4000 egz. Redakcja nie odpowiada za treść ogłoszeń i reklamy oraz zastrzega sobie prawo do dokonywania przeróbek i skrótów w tekstach. Materiałów nie zamówionych redakcja nie zwraca.

Skład i druk: Drukarnia Biały Kruk Milewscy sp.j., Sobolewo, ul. Tygrysia 50, 15-509 Białystok, tel. 85 868 40 60, e-mail:druk@bialykruk.com

Na nadchodzący Nowy Rok pragnę złożyć Państwu życzenia wszelkiej pomyślności. Życzę sił i wytrwałości w dążeniu do zamierzonych celów. Sukcesów w pracy oraz życiu osobistym. Podejmowania trafnych decyzji w trudnych sytuacjach. Nade wszystko życzę zdrowia i spokoju ducha.

Wysokość dopłat bezpośrednich zatwierdzona na 2017 rok.

Ostatecznie zatwierdzone stawki dopłat bezpośrednich za 2017 rok wyglądają następująco:

- Jednolita płatność obszarowa – 461,55 zł/ha
- Dopłaty za zazielenienie – 309,77 zł/ha
- Dopłaty dla młodego rolnika – 214,82 zł/ha
- Płatność dodatkowa – 177,02 zł/ha
- Dopłaty do bydła – 291,03 zł/ha
- Dopłaty do krów – 371,46 zł/ha
- Dopłaty do owiec – 101,85 zł/ha
- Dopłaty do kóz – 60,08 zł/ha
- Dopłaty do buraków cukrowych – 1563,46 zł/ha
- Dopłaty do ziemniaków skrobiowych – 1163,02 zł/ha
- Dopłaty do pomidorów – 1654,30 zł/ha
- Dopłaty do roślin strączkowych na ziarno (do 75 ha) – 606,52 zł/ha
- Dopłaty do roślin strączkowych na ziarno (powyżej 75 ha) – 303,26 zł/ha
- Dopłaty do roślin pastewnych – 386,46 zł/ha
- Dopłaty do truskawek – 1118,75 zł/ha
- Dopłaty do chmielu – 2198,06 zł/ha
- Dopłaty do lnu – 374,86 zł/ha
- Dopłaty do konopi włóknistych – 303,06 zł/ha
- Dopłaty do tytoniu – Virginia – 3,82 zł/kg
- Dopłaty do tytoniu – pozostały tytoń – 2,68 zł/kg

Co się zmieniło w dopłatach za 2017 w porównaniu do dopłat bezpośrednich za 2016 rok?

W stosunku do 2016 roku zmalała m.in. jednolita płatność obszarowa i dopłaty dla młodego rolnika. Znacznie niższa też jest stawka chociażby do buraków, ziemniaków czy pomidorów. W 2017 roku dopłaty do bydła i krów obowiązują do 20 sztuk, podczas gdy w 2016 roku było to 30 sztuk. W 2016 r. funkcjonowała płatność do roślin wysokobiałkowych, natomiast w 2017 roku została ona rozbita na 3 formy:

- dopłaty do roślin strączkowych na ziarno do 75 ha
- dopłaty do roślin strączkowych na ziarno powyżej 75 ha
- oraz dopłaty do roślin pastewnych.

Nie ma także dopłat do upraw owoców miękkich, a jedynie dopłaty do truskawek.

Zaliczki dopłat ARiMR wypłaca na konta rolników już od 16 października.

Jak podaje na swojej stronie internetowej Agencja, wypłacono już ponad 9,18 mln. zł na konta polskich rolników.

Grzegorz Leszczyński
Prezes PIR

Od 1 stycznia 2018 roku JPK_VAT będzie dotyczył rolników którzy są płatnikami podatku VAT

Czym jest JPK_VAT (jednolity plik kontrolny)

JPK_VAT to zestaw informacji o zakupach i sprzedaży, który wynika z ewidencji VAT za dany okres. Przesyła się go wyłącznie w wersji elektronicznej, w określonym układzie i formacie, do 25. dnia miesiąca za miesiąc poprzedni, nawet jeśli podatnik rozlicza się kwartalnie.

JPK_VAT to nic innego, tylko dokładne dane, odzwierciedlające ewidencję zakupu i sprzedaży, którą do tej pory podatnicy mają prowadzić w formie papierowej bądź elektronicznej, aby złożyć prawidłową deklarację VAT. To przełożenie ewidencji na pewien schemat, który funkcjonuje wśród wszystkich podatników w jednolity sposób.

Konieczność wypełniania i składania JPK_VAT od 1 stycznia 2018 r. bę-

dzie nowością dla tych przedsiębiorców i rolników, którzy są podatnikiem VAT i składają deklaracje VAT-7 lub VAT-7K, a ich obroty nie przekroczyły 2 mln euro i zatrudniają mniej niż 10 osób.

Mikro przedsiębiorcy w tym rolnicy mogą liczyć na pomoc resortu finansów w wypełnianiu nowego obowiązku. Na nowej odsłonie strony www.jpk.mf.gov.pl, która znajduje się na Portalu Podatkowym Ministerstwa Finansów, podatnicy znajdą m.in. bezpłatne i bezpieczne narzędzia do utworzenia i wysłania JPK_VAT, dowiedzą się – krok po kroku – jak przygotować, podpisać (w tym jak założyć bezpłatny profil zaufany) i przesłać gotowe pliki do administracji skarbowej.

Krajowa Administracja Skarbowa podjęła szereg działań, ułatwiających przygotowanie się do nowego obowiąz-

ku, organizując bezpłatne szkolenia prowadzone przez urzędy skarbowe pod hasłem Wtorki z JPK VAT. W trakcie takich spotkań eksperci podatkowi przybliżali zasady dotyczące przesyłania JPK VAT. Szczegółowe informacje o spotkaniach z naszego regionu są dostępne na stronie www.podlaskie.kas.gov.pl

Więcej informacji o JPK_VAT można uzyskać dzwoniąc na specjalną infolinię.

Krajowa Informacja Skarbowa telefon 801 055 055 lub 22 330 03 30 oraz na stronie www.jpk.mf.gov.pl

Źródło: www.jpk.mf.gov.pl

Daniel Gajewski

PIR Suwałki

Kredyty z dopłatą z ARiMR dla rolników

Na stronie internetowej Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa jest informacja o możliwości skorzystania z kredytów z dopłatą z ARiMR dla rolników.

Kredyt może zostać udzielony na:

- 1) uprawy rolne inne niż wieloletnie,
- 2) uprawa roślin wieloletnich,
- 3) rozmnażanie roślin,
- 4) chów i hodowla zwierząt,
- 5) uprawy rolne połączone z chowem i hodowlą zwierząt (działalność mieszana),
- 6) obróbka nasion dla celów rozmnażania roślin.

Przewidziana jest także pomoc w formie kredytu na realizację inwestycji mających na celu rozpoczęcie działalności przez młodych rolników.

Wymagania jakie musi spełnić rolnik:

- 1) Nabywcą użytków rolnych może być wyłącznie rolnik indywidualny, przy czym ograniczenie to nie dotyczy nabycia użytków rolnych m.in. przez osobę bliską zbywcy oraz innych przypadków określonych w art. 1a i art. 2a ust. 3 ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego.

- 2) Jeżeli podmiot zainteresowany zakupem użytków rolnych nie jest rolnikiem indywidualnym, ani osobą bliską zbywcy oraz w innych przypadkach niż określone w art. 1a i art. 2a ust. 3 ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego, nabycie użytków rolnych może nastąpić za zgodą Prezesa Agencji Nieruchomości Rolnych, wyrażoną w drodze decyzji administracyjnej wydanej na wniosek zbywcy lub osoby fizycznej zamierzającej utworzyć gospodarstwo rodzinne, zgodnie z postanowieniami art. 2a ust. 4 ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego.
- 3) Przy zawieraniu umowy, w wyniku której następuje przeniesienie własności użytków rolnych, nabywca jest obowiązany do przedłożenia dowodów potwierdzających spełnienie wymogu rolnika indywidualnego albo złożenia oświadczenia, że tych warunków nie spełnia, zgodnie z postanowieniami art. 7 ust. 6 ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego.
- 4) W okresie 5 lat od dnia wejścia w życie ustawy o wstrzymaniu sprzedaży nieruchomości Zasobu

Własności Rolnej Skarbu Państwa oraz zmianie niektórych ustaw wstrzymuje się sprzedaż nieruchomości albo ich części wchodzących w skład Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa, przy czym ograniczenie to nie dotyczy przypadków, o których mowa w art. 2 ust. 1 ww. ustawy. Minister właściwy do spraw rozwoju wsi, na wniosek Prezesa Agencji Nieruchomości Rolnych, może wyrazić zgodę na sprzedaż nieruchomości lub ich części innych niż wymienione w art. 2 ust. 1 ww. ustawy, jeżeli jest to uzasadnione względami społeczno-gospodarczymi.

O kredyt może ubiegać się osoba spełniająca łącznie następujące warunki:

- 1) posiada pełną zdolność do czynności prawnych,
- 2) w dniu złożenia wniosku o przyznanie kredytu ma nie więcej niż 40 lat,
- 3) jest mikro lub małym przedsiębiorstwem,
- 4) posiada kwalifikacje zawodowe określone w ust. 1a, z zastrzeżeniem ust. 3,

- 5) po raz pierwszy rozpoczyna działalność rolniczą w gospodarstwie rolnym jako kierujący tym gospodarstwem,
- 6) zobowiąże się, że w terminie 18 miesięcy od dnia powstania obowiązku podatkowego w zakresie podatku rolnego z tytułu posiadania gospodarstwa rolnego stanie się rolnikiem aktywnym zawodowo i złoży w banku oświadczenie w tej sprawie,

- 7) przedłoży plan inwestycji, którego realizacja powinna rozpocząć się w okresie 9 miesięcy od dnia zawarcia umowy kredytu i zapewni osiągnięcie rocznej nadwyżki bezpośredniej z działalności rolniczej prowadzonej w gospodarstwie w wysokości co najmniej 4 ESU w okresie 5 lat od dnia udzielenia kredytu.

Kwota kredytu nie może przekroczyć 90% wartości nakładów inwestycyj-

nych na gospodarstwo rolne i wynosić więcej niż 5 mln zł. Kredytobiorca jest zobowiązany wnieść wkład własny. Oprocentowanie kredytu ustala bank i określa w umowie kredytu.

źródło: www.arimr.gov.pl
 Elżbieta Bartnicka
 PIR Augustów

Dostawy bezpośrednie i sprzedaż bezpośrednia

SPRZEDAŻ BEZPOŚREDNIA PRODUKTÓW INNYCH NIŻ ZWIERZĘCE

Dostawcami bezpośrednimi są producenci małych ilości żywności nieprzetworzonej pochodzenia roślinnego, sprzedawanej konsumentowi finalnemu, np. na targowiskach, placach targowych, w bramach własnych gospodarstw rolnych, handlu obwoźnym oraz lokalnym sklepom i zakładom gastronomicznym (restauracje, bary, itp.). Działalność dotyczy wyłącznie surowców wyprodukowanych we własnym gospodarstwie, pochodzących z własnych upraw i hodowli. W ramach tej formy sprzedaży dostawa bezpośrednia może obejmować produkty produkcji pierwotnej pochodzenia roślinnego, takie, jak: zboża, owoce, warzywa, zioła, grzyby uprawne, produkty uprawne pochodzące wyłącznie z własnych upraw lub hodowli producentów produkcji pierwotnej, nie stanowiących działów specjalnych produkcji rolnej. Dostawy bezpośrednie obejmują również środki spożywcze pochodzące z produktów lub surowców w postaci kiszzonej lub suszonej. Wielkości obrotu w ramach dostaw bezpośrednich nie mogą przekraczać:

- wielkości plonów w skali roku poszczególnych surowców uzyskanych przez producentów produkcji pierwotnej z gospodarstw rolnych, których są oni właścicielami lub użytkownikami na podstawie innych niż własność tytułów prawnych użytkowania gruntów rolnych,
- ilości surowców pochodzących z dokonywanych osobiście zbiorów ziół i runa leśnego osoby dostarczającej środki spożywcze w ramach dostaw bezpośrednich.

W ramach dostaw bezpośrednich dopuszcza się mycie warzyw, usuwanie

liści, suszenie ziół, zabijanie, wykrawanie, patroszenie, usuwanie płetw, schładzanie i pakowanie ryb. Niedopuszczane jest obieranie ziemniaków, krojenie marchewek, pakowanie sałaty w woreczki, stosowanie gazów konserwujących. Działania te muszą spełniać wymagania określone w przepisach dotyczących higieny środków spożywczych. Działalność może odbywać się bezpośrednio pomiędzy producentem surowców i konsumentem finalnym, lub lokalnym sklepem detalicznym lub lokalną restauracją bądź stołówką, nie w celu dalszej odsprzedaży innemu podmiotowi gospodarczemu, lecz w celu zaopatrzenia konsumentów finalnych. Działalność w ramach dostaw bezpośrednich może być prowadzona na terenie województwa, w którym prowadzona jest produkcja pierwotna lub na terenie województw przyległych. Jeżeli działalność w ramach dostaw bezpośrednich prowadzona jest na terenie kilku powiatów, państwowy powiatowy inspektor sanitarny właściwy dla miejsca prowadzenia produkcji pierwotnej, powiadamia państwowych powiatowych inspektorów sanitarnych o wpisie do rejestru działalności w zakresie dostaw bezpośrednich. Działalność w ramach dostaw bezpośrednich wymaga rejestracji u Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego. Producent zobowiązany jest co najmniej na 14 dni przed rozpoczęciem działalności złożyć do właściwego, ze względu na miejsce prowadzenia działalności, Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego, wniosek o wpis do rejestru zakładów.

SPRZEDAŻ BEZPOŚREDNIA PRODUKTÓW POCHODZENIA ZWIERZĘCEGO

Sprzedażą bezpośrednią mogą być objęte wyłącznie własne produkty wy-

produkowane przez podmiot prowadzący działalność w zakresie produkcji produktów pochodzenia zwierzęcego przeznaczonych do sprzedaży bezpośredniej np. drób jaja, miód itp. Wyjątkiem jest sprzedaż bezpośrednia prowadzona podczas festynów wystaw, targów lub kiermaszy organizowanych w celu promocji żywności. W takim przypadku podmiot prowadzący sprzedaż bezpośrednią konsumentom końcowym, może prowadzić również sprzedaż produktów pochodzenia zwierzęcego, wyprodukowanych przez inny podmiot prowadzący taką działalność, pod warunkiem, że:

- podmioty te zostały wpisane do rejestru zakładów prowadzonego przez powiatowego lekarza weterynarii w tym samym powiecie,
- podmiot, który prowadzi sprzedaż podczas imprez promocyjnych posiada w miejscu sprzedaży imienne upoważnienie do prowadzenia sprzedaży udzielone mu przez podmiot, który wyprodukował produkty pochodzenia zwierzęcego oraz kopię decyzji o wpisie podmiotu, który wyprodukował produkty pochodzenia zwierzęcego do rejestru zakładów prowadzących sprzedaż bezpośrednią takich produktów,
- przy transporcie i sprzedaży bezpośredniej produktów pochodzenia zwierzęcego zostały spełnione wymagania weterynaryjne.

W ramach sprzedaży bezpośredniej można prowadzić sprzedaż produktów pochodzenia zwierzęcego takich jak:

- tusze lub podroby drobiowe, pozyskane z drobiu poddanego ubojowi w gospodarstwie rolnym, którego roczna produkcja nie przekracza 2500 sztuk indyków lub 10 000 sztuk innego drobiu;

- tusze lub podroby zajęczaków, pozyskane z zajęczaków poddanych ubojowi w gospodarstwie rolnym, którego roczna produkcja nie przekracza 5 000 sztuk zajęczaków;
  - tusze lub podroby zwierzyny łownej, pozyskane przez koło łowieckie Polskiego Związku Łowieckiego będące dzierżawcą obwodu łowieckiego albo ośrodek hodowli zwierzyny prowadzony przez zarządcę obwodu łowieckiego, tj. grubej zwierzyny łownej skórowanej albo nieoskórowanej lub drobnej zwierzyny łownej patroszonej albo niewypatroszonej lub opierzonej albo nieopierzonej lub skórowanej albo nieoskórowanej;
  - produkty rybołówstwa, pozyskane przez uprawnionego do rybactwa w rozumieniu przepisów o rybactwie śródlądowym lub przez wykonującego rybołówstwo morskie w rozumieniu przepisów o rybołówstwie morskim, np. żywe lub uśmiercone i niepoddane czynnościom naruszającym ich pierwotną budowę anatomiczną lub poddane wykrwawianiu, odgławianiu, usunięciu płetw lub patroszeniu;
  - żywe ślimaki lądowe z gatunków *Helix pomatia* (ślimak winniczek), *Cornu aspersum aspersum* (ślimak mały szary), *Cornu aspersum maxima* (ślimak duży szary, tzw. „ślimak afrykański”), *Helix lucorum* (tzw. „ślimak turecki”) oraz z gatunków z rodziny *Achatinidae*;
  - mleko surowe, siara lub surowa śmietana pozyskane w gospodarstwie produkcji mleka, np. mleko krowie, kozie, owcze, bawole;
  - jaja od drobiu lub ptaków bezgrzebieniowych (np. kur, przepiórek, strusi);
  - produkty pszczele nieprzetworzone (tj. miód, pyłek pszczele, pierzga, mleczko pszczele)
- Wielkość produkcji produktów pochodzenia zwierzęcego przeznaczonych do sprzedaży bezpośredniej jest ograniczona ilościowo i wynosi nie więcej niż:
- 50 sztuk tygodniowo – w przypadku tusz indyków, wraz z podrobami pozyskanymi z tych indyków;
  - 500 sztuk tygodniowo – w przypadku tusz gęsi, wraz z podrobami pozyskanymi z tych gęsi;
  - 200 sztuk tygodniowo – w przypadku tusz innych gatunków drobiu,

- 100 sztuk tygodniowo – w przypadku tusz zajęczaków, wraz z podrobami pozyskanymi z tych zajęczaków;
- 10 000 kg rocznie – w przypadku tusz grubej zwierzyny łownej, wraz z podrobami pozyskanymi z tej zwierzyny;
- 10 000 kg rocznie – w przypadku tusz drobnej zwierzyny łownej, wraz z podrobami pozyskanymi z tej zwierzyny;
- 1 000 kg rocznie – w przypadku żywych ślimaków lądowych;
- 1 000 litrów tygodniowo – w przypadku mleka surowego albo mleka surowego i siary;
- 200 litrów tygodniowo – w przypadku surowej śmietany;
- 2 450 sztuk tygodniowo – w przypadku jaj pozyskanych od drobiu;
- 500 sztuk rocznie – w przypadku jaj pozyskanych od ptaków bezgrzebieniowych.

Powiatowy lekarz weterynarii może wyrazić zgodę na przekroczenie w danym tygodniu wielkości produkcji pod warunkiem, że zachowany zostanie roczny limit wielkości produkcji, który wynosi:

- 2 500 sztuk – w przypadku tusz indyków wraz z podrobami;
- 10 000 sztuk – w przypadku tusz innych gatunków drobiu;
- 5 000 szt. – w przypadku tusz zajęczaków, wraz z podrobami pozyskanymi z tych zajęczaków;
- 52 000 litrów – w przypadku mleka surowego albo mleka surowego i siary;
- 10 400 litrów – w przypadku w przypadku surowej śmietany;
- 127 400 szt. – w przypadku jaj pozyskanych od drobiu.

W przypadku pozostałych produktów tj. produktów pszczelich, produktów rybołówstwa, maksymalne wielkości produkcji nie zostały określone, niemniej jednak produkty te powinny być sprzedawane jako produkty świeże. Sprzedaż nieprzetworzonych produktów pochodzenia zwierzęcego konsumentowi końcowemu może odbywać się w miejscach, w których odbywa się produkcja tych produktów, w tym znajdujących się, np. na terenie gospodarstwa rolnego, pasieki, gospodarstwa rybackiego czy na terenie obwodu łowieckiego dzierżawionego przez koło łowieckie PZŁ albo zarządzanego przez ośrodek hodowli zwierzyny, na tar-

gowiskach, z obiektów lub urządzeń ruchomych lub tymczasowych, w tym ze specjalistycznych środków transportu, znajdujących się na terenie miejsc, w których odbywa się produkcja tych produktów, na terenie targowisk lub poza nimi, z urządzeń dystrybucyjnych do sprzedaży żywności znajdujących się na terenie miejsc, w których odbywa się produkcja tych produktów, na terenie targowisk lub poza nimi (dot. surowego mleka, siary, surowej śmietany, produktów pszczelich nieprzetworzonych, jaj), lub do zakładów prowadzących handel detaliczny z przeznaczeniem dla konsumenta końcowego (sklepy, restauracje, stołówki, czy też zakłady prowadzące catering). Sprzedaż bezpośrednia konsumentowi końcowemu może odbywać się również wysyłkowo, w tym przez Internet.

Podmioty zamierzające prowadzić działalność w zakresie produkcji produktów pochodzenia zwierzęcego przeznaczonych do sprzedaży bezpośredniej powiadamiają powiatowego lekarza weterynarii o zakresie i wielkości produkcji oraz rodzaju produktów pochodzenia zwierzęcego, które mają być produkowane w zakładzie, co najmniej na 30 dni przed dniem rozpoczęcia prowadzenia tej działalności. Sprzedaż bezpośrednia produktów pochodzenia zwierzęcego może być prowadzona na obszarze województwa, na terenie którego prowadzona jest produkcja lub na obszarze sąsiadujących z nim województw. Ponadto, sprzedaż bezpośrednia może być prowadzona na terytorium całej Polski – wyłącznie podczas wystaw, festynów, targów lub kiermaszy, organizowanych w celu promocji produktów pochodzenia zwierzęcego. Jeżeli podmiot zamierza prowadzić taką sprzedaż bezpośrednią produktów pochodzenia zwierzęcego podczas imprez promocyjnych, jest zobowiązany do przekazania powiatowemu lekarzowi weterynarii w którym zamierza prowadzić sprzedaż, co najmniej na 7 dni przed dniem jej rozpoczęcia, pisemną informację zawierającą: swoje imię i nazwisko albo nazwę swojego zakładu prowadzącego sprzedaż bezpośrednią oraz adres miejsca prowadzenia działalności oraz dane dotyczące miejsca i okresu, w których będzie prowadzona sprzedaż tych produktów.

W miejscach prowadzenia sprzedaży bezpośredniej należy zapewnić wydzielone miejsce na sprzęt i środki

do czyszczenia i dezynfekcji, co najmniej jedną umywalkę przeznaczoną do mycia rąk, z ciepłą i zimną wodą, zaopatrzoną w środki do mycia rąk i ich higienicznego suszenia, toaletę splukiwaną wodą, której drzwi wejściowe nie otwierają się bezpośrednio do pomieszczenia, w którym znajdują się produkty pochodzenia zwierzęcego, wyposażoną w naturalną lub mechaniczną wentylację, lub zlokalizowaną w pobliżu miejsca produkcji lub miejsca prowadzenia sprzedaży bezpośredniej, wyodrębnione, zamykane miejsce do przechowywania materiałów opakowaniowych, chyba że materiały te są przechowywane w zamykanych pojemnikach. Osobom wykonującym czynności związane z produkcją i sprzedażą bezpośrednią możliwość zmiany odzieży własnej na odzież roboczą lub ochronną, zmiany obuwia oraz oddzielnego przechowywania odzieży własnej. Miejsca prowadzenia sprzedaży bezpośredniej muszą być utrzymane w czystości poprzez właściwe czyszczenie i dezynfekcję. Stanowiska do mycia i przygotowania produktów do sprzedaży powinny znajdować się w miejscu wydzielonym i oddalonym od umywalk do mycia rąk. Instalacje, urządzenia i sprzęt mające kontakt z produktami pochodzenia zwierzęcego powinny być wykonane z materiałów wykluczających możliwość zanieczyszczenia tych produktów i utrzymywane w dobrym stanie technicznym. Dezynfekcję drobnego sprzętu, w tym noży, należy przeprowadzać w wodzie, w temp. nie niższej niż 82°C lub przy użyciu innej metody zapewniającej równoważny skutek. Po zakończeniu cyklu produkcyjnego lub po każdym zakończeniu pracy, lub częściej – jeżeli jest to konieczne, należy przeprowadzić czyszczenie i dezynfekcję instalacji, urządzeń i sprzętu, w tym opakowań

wielokrotnego użytku oraz pojemników i kontenerów.

Produkty pochodzenia zwierzęcego przeznaczone do sprzedaży bezpośredniej powinny być świeże, o cechach organoleptycznych charakterystycznych dla danego produktu, przechowywane w sposób uniemożliwiający ich psucie się, namnażanie się chorobotwórczych mikroorganizmów lub tworzenie się toksyn. Temperatura przechowywania lub transportu nie może być wyższa niż:

- 4 °C – dla tuszek i podrobów drobiowych, zajęczaków i drobnej zwierzyny łownej,
- 7 °C – dla tusz grubej zwierzyny łownej,
- 3 °C – dla podrobów grubej zwierzyny łownej,
- 6 °C – dla mleka surowego, siary i surowej śmietany,
- 2 °C – dla produktów rybołówstwa, z wyłączeniem żywych produktów rybołówstwa,

Temperatur może być wyższa o 2°C podczas transportu do miejsc prowadzenia sprzedaży bezpośredniej lub zakładu prowadzącego handel detaliczny z przeznaczeniem dla konsumenta końcowego, jeżeli transport ten nie trwa dłużej niż 2 godziny, a po jego zakończeniu produkty zostaną schłodzone do wymaganej temperatury. Ponadto, temperatura surowego mleka i siary przeznaczonego do sprzedaży bezpośredniej w gospodarstwie rolnym producenta przed upływem 2 godzin od doju może być wyższa od temperatury 6°C.

Produkcja i sprzedaż produktów pochodzenia zwierzęcego w formie MOL i sprzedaży bezpośredniej wymaga rejestracji zakładu u właściwego powiatowego lekarza weterynarii po uprzednim zatwierdzeniu projektu technologicznego zakładu. Projekt technologiczny zakładu, w którym ma być prowadzona działalność w zakresie produkcji produktów pochodzenia zwierzęcego, prze-

znaczonych do sprzedaży bezpośredniej zawiera wyłącznie część opisową. Część opisowa, uwzględnia:

- określenie rodzaju działalności, z uwzględnieniem rodzaju surowców oraz rodzaju produktów pochodzenia zwierzęcego, które będą produkowane w zakładzie,
- dane dotyczące maksymalnej tygodniowej zdolności produkcyjnej zakładu, a w przypadku produkcji produktów pszczelich nieprzetworzonych – dane o maksymalnej rocznej zdolności produkcyjnej,
- określenie systemu dostawy wody,
- opis sposobu przechowywania odpadów i ubocznych produktów pochodzenia zwierzęcego,
- wskazanie planowanej lokalizacji zakładu.

Projekt technologiczny zakładu przesłać wraz z wnioskiem o jego zatwierdzenie powiatowemu lekarzowi weterynarii. Producenci, którzy zamierzają wytwarzać takie produkty mają także obowiązek powiadomienia powiatowego lekarza weterynarii o zakresie i wielkości produkcji oraz rodzaju produktów, które mają być produkowane w zakładzie. Po uzyskaniu decyzji administracyjnej zatwierdzającej projekt technologiczny i zakończeniu inwestycji należy złożyć w terminie co najmniej 30 dni przed dniem rozpoczęcia planowanej działalności pisemny wniosek do właściwego powiatowego lekarza weterynarii o wpis do rejestru zakładów. Rozpoczęcie działalności jest możliwe dopiero po uzyskaniu od powiatowego lekarza weterynarii decyzji nadania zakładowi weterynaryjnego numeru identyfikacyjnego.

Na podstawie obowiązujących przepisów prawa krajowego i rozporządzeń Parlamentu Europejskiego
 Arkadiusz Puchacz
 PIR Wysokie Mazowieckie

Ogłoszenia drobne

SPRZEDAM atrakcyjne działki rolne położone bezpośrednio przy powiatowej drodze asfaltowej, uprawiane, w kształcie prostokąta, w okolicy wsi Lipina gm. Sokółka o pow. 1,43 ha (kl. R IVb i RV) i 0,34 ha (kl. RIV; zgodnie ze Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Sokółka działka jest położona w strefie zabudowy zagrodowej i rolniczej) oraz pastwiska położone obok siebie przy lesie w okolicy wsi Lipina o pow. 0,37 ha i 0,34 ha (kl. PsV). Działki mają księgi wieczyste. Cena do negocjacji. Zapraszam do kontaktu pod tel. 535 776 988.

SPRZEDAM dwie w pełni uzbrojone działki rolno-budowlane w gm. Juchnowiec Kościelny. Każda o powierzchni 3000 m² (nr tel.: 609 613 394).

Stawki dopłat do materiału siewnego

W dniu 26 października 2017 r. zostało ogłoszone rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 24 października 2017 r. w sprawie stawek dopłat do 1 ha powierzchni gruntów ornych obsianych lub obsadzonych materiałem siewnym kategorii elitarny lub kwalifikowany za rok 2017 (Dz. U. poz. 1997).

Zgodnie z § 1 ww. rozporządzenia stawki dopłaty do 1 ha powierzchni gruntów ornych obsianych lub obsadzonych materiałem siewnym kategorii elitarny lub kwalifikowany wynoszą odpowiednio:

- 1) 92,45 zł – w przypadku zbóż i mieszanek zbożowych lub mieszanek pastewnych;

- 2) 147,90 zł – w przypadku roślin strączkowych;
- 3) 462,25 zł – w przypadku ziemniaków.

Źródło
www.kowr.gov.pl
Krzysztof Malczyk
PIR Sokółka

„Poprawa warunków bezpieczeństwa pracy w gospodarstwie rolnym”

Ludzie są głównym czynnikiem ryzyka - brak uwagi, pośpiech, niewłaściwe przygotowanie maszyn brak zabezpieczeń, to wszystko sprawia, że wypadków w rolnictwie ciągle jest dużo. O zmniejszenie ich liczby zabiega między innymi Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

Placówka Terenowa KRUS w Łomży zorganizowała konkurs pt. „Poprawa warunków bezpieczeństwa pracy w gospodarstwie rolnym”. Do konkursu zgłosiło się 11 rolników z powiatu łomżyńskiego. Wśród nich był delegat Podlaskiej Izby Rolniczej w Łomży Ireneusz Kossakowski z miejscowości Nieławice gmina Wizna.

Konkurs polegał na wyeliminowaniu przez biorących udział w konkursie rolników zagrożeń wypadkowych i zdrowotnych wykazanych przez komisję, która odwiedziła każdego uczestnika w jego gospodarstwie rolnym, wykonała

dokumentację zdjęciową, oraz wykazała zagrożenia do wyeliminowania.

W skład komisji konkursowej wchodzili pracownicy w Łomży:

1. Irena Michalak – przewodnicząca,
2. Hanna Serafińska – sekretarz,
3. Krzysztof Bączyk – członek komisji.

Pana Ireneusza Kossakowskiego komisja odwiedziła 6.09.2017 r. i wykazała następujące zagrożenia:

- zbyt krótka i bez zabezpieczeń drabina na poddaszu obory,
- nie zabezpieczone otwory ściennie poddasza obory,
- brak osłony wałka przy beczcze,
- brak wieszaka na narzędzia,
- brak osłony na przekładni napędowej śrutownika.

W dniu 17.10.2017 r. komisja ponownie odwiedziła delegata w gospodarstwie i stwierdziła, że usunął prawie wszystkie zagrożenia w swoim gospodarstwie. Komisja jedynie miała lekkie uwagi co do wykonania wieszaka na narzędzia.

Rozstrzygnięcie konkursu odbyło się 10.11.2017 r. Chcielibyśmy serdecznie pogratulować naszemu delegatowi Ireneuszowi Kossakowskiemu za zajęcie pierwszego miejsca w konkursie pt. „Poprawa warunków bezpieczeństwa pracy w gospodarstwie rolnym”.

Pan Ireneusz Kossakowski otrzymał wspaniałe nagrody w postaci myjki ciśnieniowej MODECO MN-95-100, rękawice antyprzecięciowe HUSQWARNA TECHNICAL ARBOR, oraz torbę z logo KRUS. Fundatorem nagród był PT KRUS w Łomży, oraz O/R KRUS w Białymstoku.

Jeszcze raz serdecznie gratulujemy!

Monika Szleszyńska
PIR Łomża

Ogłoszenie

Podlaska Izba Rolnicza informuje, że organizuje podstawowe oraz uzupełniające szkolenia w zakresie stosowania środków ochrony roślin, tzw. kursy „na opryskiwacz”. W celu uzyskania wszelkich informacji zapraszamy do biur powiatowych Podlaskiej Izby Rolniczej.

Informacje znajdują się również na stronie internetowej www.pirrol.pl

Przypominamy, że szkolenie ważne jest tylko 5 lat, a atest opryskiwacza 3 lata. Jednocześnie informujemy, że od 1 stycznia 2016 r. osoby nie posiadające uprawnień, nie mogą zakupić środków ochrony roślin. W wyniku kontroli brak uprawnień bądź atestu może skutkować pomniejszeniem dopłat bezpośrednich.

Augustów - 509 197 794
Sejny - 697 363 402

Białystok - 85 676 08 58
Siemiatycze - 603 440 064
Bielsk Podlaski - 607 327 607
Sokółka - 85 711 34 79
Hajnówka - 885 272 730
Suwałki - 87 565 09 71
Grajewo - 862 611 086
Wysokie Maz. - 862 750 181
Kolno - 862 781 036
Zambrów - 862 712 452
Mońki - 85 716 24 59

Kultywator tradycji

Pan Władysław Gryka - rolnik, hodowca owiec, kustosz Muzeum Chleba w Suszczym Borku, kucharz - piekarz, kultywator tradycji. Dużo można o Panu mówić i pisać, ale zaczniemy od początku.

Jak to się wszystko zaczęło? Kiedy narodziło się w Panu zamiłowanie do tradycji, do pieczenia chleba?

Władysław Gryka: Hmm Początek? Babcia. Babcia, która mnie wychowywała w Lewkowie. Dziadek był ciężko chory, a ona się zajmowała wszystkim sama. A było się czym zajmować jak na tamte czasy. Mieli 2 konie, stado krów i 50 ha ziemi. To była nieprzyzwoitość w tamtych czasach. Sama przygotowywała mąkę żytnią, ale tylko tyle, ile trzeba było na jeden wypiek chleba. Ja to widziałem i byłem zachwycony tym, jak ona to robi, krok po kroku. Podczas pieczenia chleba zawsze czytała Biblię w języku staro-cerkiewno-słowiańskim. Mam tę, prawie trzystuletnią, Biblię do dziś. Mama również piekła chleb. On mi baaardzo smakował. W szkole wszyscy się ze mnie śmiali. Mieli kanapki z chlebem ze sklepu, a ja ... taki razowiec.

Ja wypiekam chleb od 35 lat. Nie mogę bez niego żyć. Zawsze z żytniej mąki. Najpierw kupowałem, a później zacząłem żyto uprawiać sam. Mam gospodarstwo ekologiczne i wiem jak ważna jest zdrowa żywność. Używam starej odmiany żyta. Od wielu lat tej samej. Zawsze zostawiam swój materiał siewny na kolejny zasiew. Żyto kosimy tradycyjnie, kosami i sierpami. Co roku wyrabiam około 1000 kg mąki, z czego

otrzymuję około 1200-1500 kg chleba. Ważne jest również aby dzieża, naczynie w którym się chleb miesi, była wykonana z klepki dębowej. Jest to ważne z tego powodu, że dąb jest kwasotwórczy i szybciej i aktywniej zachodzą tam procesy fermentacyjne. Dlatego też dzieży nie myjemy, nie wyskrobujemy do końca. To co zostaje na ściankach naczynia jest zakwasem na następny wypiek.

Jak często Pan piecze chleb?

W.G. Chleb wypiekam codziennie. Latem 3 razy dziennie, ze względu na zamówienia od turystów. A teraz... (śmiech). Zabrakło mi mąki. Potrzeba jest, ale... Suszczy Borek jest na trasie Rowerowego Szlaku Bocianiego oraz szlaku Green Velo. W sezonie przejeżdża tamtędy parę tysięcy osób. Zawsze się ktoś zatrzyma, zainteresuje, zawita do mnie nawet po jakimś czasie. Turystów i smakoszy chleba nie ma co narzekać.

Od 2014 roku jestem kustoszem Muzeum Chleba „Suszczy Borek”. W zaadaptowanym budynku jest piec chlebowy, mojego projektu. Jestem z niego bardzo dumny. Za jednym razem piecze się w nim 12 bochenków chleba.

A co takiego ma według Pana ten chleb, że oczarował jurorów i zdobył Perłę w Poznaniu?

W.G. Do mąki żytniej, razowej, dodaję tylko wodę i sól. Żadnych ulepszcaczy, a tym bardziej konserwantów. Chleb pieczony jest w blaszce, na liściu chrzanowym. W prostocie i tradycji chyba tkwi sekret. Perła to jest najwyższe odznaczenie kulinarne w kraju, jeśli chodzi o chleb. Jestem bardzo szczęśliwy, że mój wypiek otrzymał w tym roku tak wspaniałe odznaczenie, bo nominowany był już po raz drugi.

A co oprócz chleba jeszcze Pan przygotowuje? Czym raczy Pan turystów?

W.G. Od jakiegoś czasu zbieram i kiszę czosnek niedźwiedzi. Trzeba się trochę nachodzić, żeby wyszedł słoik. Robię również kapustę kiszoną w główce - kiedyś dostałem za to nagrodę, małożiwost to pieczona siara, no i oczywiście kumpiak barani - suszona tylna noga. Baranina na kumpiak musi być pozyskiwana do zimy. Póki zwierzęta chodzą po trawie, to mięso jest smaczne.

Dziękuję serdecznie i życzę dalszych sukcesów i kto wie, może kolejnych Perel.

Magdalena Kowalska
PIR Hajnówka

Jarosław Kos – aktywny Wójt Gminy Zambrów

Jarosław Kos jest Wójtem jednej z większych obszarowo gmin województwa podlaskiego i największej w Polsce pod względem liczby sołectw – Gminy Zambrów. Swój urząd sprawuje od ponad 3 lat. Choć pierwsze dni pracy były trudne bardzo szybko odnalazł się w nowej roli. Nowe zasady, plan działania i dyscyplina pracy poprawiły obsługę interesantów oraz zmniejszenie kosztów funkcjonowania urzędu pomimo szerszej działalności. Obecny Wójt nie zarządza gminą wyłącznie zza biurka, lecz jest również obecny w terenie wraz ze swoimi pracownikami.

W trakcie trwania kadencji Jarosław Kos zrealizował już znaczną część obietnic wyborczych, ale są też jeszcze

sprawy które wymagają nieco więcej czasu. Z licznych zamierzeń wykonał budowy i remonty niektórych odcinków dróg, remont mostu i świetlic wiejskich czy remizy OSP. Powstało kilka placów zabaw. Uchwalił kilka planów zagospodarowania przestrzennego, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Wprowadził diety dla sołtysów. Przeprowadził też remont budynku Szkoły Podstawowej w Osowcu na kwotę ok 500 tys. złotych. Wartym wspomnienia jest też fakt pozyskania od PKP ponad 8 ha gruntów pod tereny inwestycyjne. Nie obca jest też wójtowi sfera socjalna, troszczy się o najbardziej potrzebujących mieszkańców swojej gminy, pozyskał 3 mieszkania socjalne i 3 komunalne powiększając tym samym skromny zasób mieszkaniowy gminy. Czyni też starania w sprawie zakupu działki w Zambrowie pod budowę przedszkola i własnej siedziby.

Godna podziwu jest postawa Pana Jarosława Kosa w kwestii współpracy z władzami samorządowymi innych szczebli. Pan Wójt podchodzi do tych relacji na zasadach partnerskich. Jak sam mówi: [...] dobra współpraca z innymi samorządami, władzami wojewódzkimi jest dla nas bardzo ważna i powinna służyć rozwojowi gminy a nie wąskim interesom partii politycznych lub pojedynczych grup czy osób [...].

Pan Kos nie zapomniał o bezpieczeństwie mieszkańców swojej gminy

i w związku z tym wykupił dodatkowe patrole policji. Staraniem władz gminy zwiększyła się liczba dzielnicowych obsługujących gminę z jednego do dwóch.

W ostatnich latach dużo więcej jest widać i słyhać o przedsięwzięciach Gminy Zambrów, m.in. o imprezach kulturalnych czy sportowych (pomimo braku domu kultury) co świadczy o tym, iż Wójt wkłada wiele zaangażowania w sferę kulturalną i promocyjną swojej Gminy. Dużym sukcesem było zorganizowanie już kolejnego, bo III Święta Gminy Zambrów, z ogromnym udziałem publiczności, gości m.in. Marszałka, Poła czy Starosty. W organizację włączyli się mieszkańcy wsi, radni, sołtysi, strażacy z OSP, nauczyciele ze szkół czy zespół ludowy Laskowianki.

Pan Jarosław od samego początku kadencji stara się pozyskiwać środki zewnętrzne zwłaszcza na inwestycje, dąży do zmiany dotychczasowego oblicza Gminy, poprawy jakości życia mieszkańców i zmian dających możliwość pracy i pozostawania młodym ludziom na terenie Gminy Zambrów. I właśnie w tym kierunku wspólnie z radnymi, sołtysami i mieszkańcami Gminy chce podążać obecny Wójt Jarosław Kos.

(Cały wywiad na stronie: www.facebook.com/pirol.zambrow).

Edyta Grabowska
PIR Zambrów

ROLTOP
maszyny rolnicze i komunalne

ODDZIAŁ WIELICZKI

ul. Lipowa 6
19-404 Wieliczki
tel. 667 540 009
g.karczewski@roltop.pl
www.roltop.pl

**Solidny Partner
każdego gospodarstwa**

Drugi rok uprawy oxytree w Polsce Północno-Wschodniej

W ubiegłym roku informowaliśmy, że za rok przedstawimy wyniki z uprawy nowej rośliny nazwanej oxytree. W skrócie przypomina, że drzewo oxytree zostało wyhodowane przez hiszpańskich uczonych z Uniwersytetu Castilla-La-Mancha z dwóch odmian klonów *Paulownii elongata* i *Paulownii fortunei*. Drzewo to nazwali Oxytree co w tłumaczeniu znaczy „drzewo tlenowe”. Drzewa te posiadają liście o bardzo dużej powierzchni. Przyjmując, że liść tworzy okrąg (koło) łatwo jest wyliczyć jego powierzchnię. Na poletkach doświadczalnych Wyższej Szkoły Agrobiznesu w Łomży rosną drzewa wysadzone w roku 2016 i 2017. Na drzewach tych w sierpniu br. średnica liścia wynosiła od 44 do 68 cm. Przyjmując, że na każdym drzewie jest 20 liści, to suma powierzchni liści jednego drzewa wynosi 50 000 cm².

W Polsce pierwsze nasadzenia kontrolne założono w roku 2015. W roku 2016 i 2017 na terenie Polski wysadzone ponad 300 tys. sadzonek oxytree

z czego w ostatnim roku na terenie woj. mazowieckiego wysadzone ok. 45 tys. drzewek a na Podlasiu ok. 3,5 tys.

We wspomnianym doświadczeniu rośnie osiem drzew wysadzonych w roku 2016 i osiem wysadzonych w roku 2017. Jednocześnie pracownicy uczelni monitorują plantacje towarowe o łącznej pow. 2,5 ha.

Po przygotowaniu miejsca pod nasadzenie drzew w dniu 19 maja 2016 r. studenci w ramach zajęć dydaktycznych wysadzili sadzonki oxytree. Przygotowanie pola pod doświadczenie wykonano zgodnie z wytycznymi firmy Oxytree Solutions Poland sp. z o.o z Wrocławia, która sadzonki przekazała w celach doświadczalnych. Warunki klimatyczne nie były sprzyjające. Nowo podsadzone rośliny trzeba było podlewać.

W okresie od 19 maja do 4 października 2016 r. a więc w ciągu 138 dni średnia wysokość drzewa wyniosła 106 cm przy średniej grubości pnia 28 mm. Po pierwszych przymrozkach liście oxytree zbrunatniały i opadły.

Poletko oxytree w WSA Łomża.
Zdjęcie autorskie z dnia 29.08.2017 r.

W kwietniu 2017 roku szukaliśmy opadniętych liści, ale mogliśmy tylko stwierdzić, że masa liści zupełnie się rozłożyła i nie było po nich śladu. Zgodnie z wytycznymi producenta sadzonek

cd. na str. 12 ►

- **Projekty Budowlane**
- **Kierownik budowy**
- **Kierowanie inwestycją w systemie zaprojektuj i wybuduj**
- **Wnioski PROW (inwestycje budowlane)**

Pracownia Architektoniczna

Jan Ogił

16-100 Sokółka, Os. Centrum 20

kom. 722 071 806

Oferta skierowana jest do mieszkańców województwa podlaskiego

10 maja drzewa zostały przycięte na wysokości 5-7 cm od powierzchni gruntu. Po 15 maja 2017 roku widoczne były nowe pędy wyrastające od karpy. Jeden największy pęd pozostawiliśmy, a pozostałe zostały usunięte. Drzewo zaczęło bardzo szybko rosnąć. Do końca września średnia wysokość oxytree z doświadczenia wynosiła 205 cm przy średnicy pnia na wysokości 20 cm od ziemi 56 mm. Najwyższy okaz oxytree w tym dniu miała wysokość 268 cm i średnicy pnia 71 mm, a najniższy

169 cm wysokości i 52 mm średnicy pnia. Średnia przekątna średnica liścia wynosiła 56 cm.

Sadzonki oxytree posadzone zostały również 15 maja 2017 r. Do końca września średnia wysokość drzewa wynosiła 126 cm a średnica pnia 32 mm przy średniej średnicy liści 45 cm.

Na plantacjach towarowych monitorowanych przez nas oxytree rośnie bardzo dobrze. Na plantacji o powierzchni jednego ha średnia wysokość drzewa

w drugim roku uprawy osiągnęła wysokość 199 cm i 49 mm średnicy pnia.

Jak wynika z obserwacji i badań oxytree dobrze przetrzymała i dobrze radzi sobie w klimacie Północno-Wschodniej Polski. Bardzo ciekawi jesteśmy jak będzie rosła w następnych latach.

dr inż. Janusz Lisowski,

mgr Henryk Porwisiak

Katedra Agronomii

Wyższa Szkoła Agrobiznesu w Łomży

Studenci na warsztatach agrotechnicznych w Zespole Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Rudce

W dniu 16 listopada 2017 r. studenci V semestru Studiów Stacjonarnych Wydziału Rolniczo-Ekonomicznego uczestniczyli w warsztatach agrotechnicznych z zakresu uprawy roślin bobowatych, które odbyły się w Zespole Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Rudce. Warsztaty realizowane były w ramach przedsięwzięcia: „Rośliny bobowate grubonasienne w województwie podlaskim jako alternatywa dla importowanej poekstrakcyjnej śrutu sojowej”.

Na wstępie Dyrektor SDOO w Krzyżewie mgr inż. Bronisław Puczel i Wójt Gminy Rudka Andrzej Anusiewicz przywitali wszystkich uczestników warsztatów. Pani Dyrektor Zespołu Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego im. K. Kluka w Rudce mgr inż. Halina Leszczyńska zapoznała uczestników warsztatów z historią, działalnością oraz osiągnięciami szkoły.

Studenci z dużym zainteresowaniem wysłuchali wykładu wprowadzającego

na temat „Rola roślin strączkowych w zmianowaniu oraz produkcji białka paszowego” który wygłosił Członek Rady Naukowej JUNG BIN prof. dr habil. Jerzy Księżak. Również wszyscy uczestnicy warsztatów zostali poinformowani przez Dyrektora SDOO w Krzyżewie mgr inż. Bronisław Puczel o wynikach plonowania roślin bobowatych grubonasiennych z doświadczeń COBORU przeprowadzonych przez Stację Doświadczalną Oceny Odmian w Krzyżewie.

W czasie przerwy każdy z uczestników warsztatów miał możliwość wymiany własnych doświadczeń z uprawy roślin bobowatych z przedstawicielami firm hodowlanych, jak również z przedstawicielami firmy Agrocentrum i TRANS-ROL oraz z pracownikami SDOO Krzyżewo. Wszyscy uczestnicy warsztatów agrotechnicznych otrzymali materiały promocyjne firm uczestniczących w spotkaniu. Była również możliwość obejrzenia nasion roślin

Studenci WSA i uczniowie szkół uczestniczący w warsztatach

bobowatych strączkowych i innych produktów wystawionych na specjalnej przygotowanej wystawie przez firmy uczestniczące w warsztatach.

Po przerwie przedstawiciele Hodowli Roślin Danko, Hodowli Roślin Strzelce, Poznańskiej Hodowli Roślin oraz IGP Polska zapoznali wszystkich uczestników warsztatów z nowymi ofertami odmianowymi. Na szczególną uwagę zasługiwały nowe odmiany roślin bobowatych grubonasiennych, które powinny być uprawiane przez podlaskich rolników, jako alternatywa dla importowanej śrutu sojowej pochodzącej z uprawy nasion soi GMO. Przedstawiciel firmy Agrocentrum zapoznał uczestników warsztatów z nowymi paszami wolnymi od GMO, a Pan Andrzej Remisiewicz zapoznał z nowymi produktami oferowanymi przez jego firmę TRANS-ROL jak również zapraszał wszystkich do współpracy na rzecz rozwoju i wspierania polskiego przemysłu produkującego środki produkcji dla rolnictwa.

dr inż. Janusz Lisowski,

Wyższa Szkoła Agrobiznesu w Łomży

Organizatorzy warsztatów agrotechnicznych

Czym w Omacnicę?

Do podstawowych szkodników w uprawie kukurydzy należą: ploniarka zbożówka drutowca, śmietka kielkówka, mszyce, dziki, łosie, sarny, bobry, czaple, wrony, ale najgroźniejsze to - omacnica proso-wianka, stonka kukurydziana, urazek kukurydziany. Straty z tytułu żerowania omacnicy szacuje się na 1mln ton kukurydzy rocznie i to są wymierne straty ekonomiczne nie mówiąc o zdrowotności. Znacznie poważniejszy jest jednak ich wpływ na pogorszenie się jakości plonu zielonki, kiszonki, CCM i ziarna na skutek szybszego opanowywania uszkodzonych roślin przez sprawców chorób.

Grzyby z rodzaju *Fuzarium*, które wraz z towarzyszącymi im innymi gatunkami mogą skażać plon mikotoksynami. Poziom i zawartości tych metabolitów w ziarnie poddawany jest kontroli i jeżeli przekracza dopuszczalne normy, ziarno nie nadaje się do skarmiania przez zwierzęta, gdyż są one truciznami zagrażającymi zdrowiu oraz życiu ludzi i zwierząt.

Na przeważającym obszarze kraju zaobserwowano wzrost szkodliwości gąsienic tego motyla w porównaniu do lat wcześniejszych. Najwyższą stwierdzano na południu kraju, gdzie lokalnie uszkodzonych było ponad 90% roślin. Znaczny wzrost szkodliwości gatunku nastąpił również w Polsce centralnej, a także północnej, gdzie dawno został przekroczony próg szkodliwości. Dziś stoimy przed bardzo ważnym problemem, jaką metodą najlepiej zwalczać tego szkodnika. W niektórych krajach Europy można zastosować bezpieczną i prostą biotechnologię, która przynosi bardzo dobre efekty ekonomiczne, zdrowotne, środowiskowe, ale u nas ta metoda ze względów politycznych jest zabroniona.

Koszt zastosowania kukurydzy z genem M810bt jest najefektywniejszą metodą ograniczania tego groźnego owada i na jeden ha wynosi 35 Euro x 4,2 zł = 147 zł bez żadnych innych dodatkowych kosztów związanych z zabiegami.

Można zwalczać omacnicę chemicznie, ale trzeba pamiętać, że wówczas zwalczamy wszystkie owady, które są w kukurydzy również te pożyteczne jak mrówki, bzygi czy biedronki. Przy tej

metodzie dochodzi dodatkowy problem techniczny, jak wjechać w kukurydzę, która ma wysokość 3 metry. Namnażanie omacnicy przebiega w bardzo szybkim tempie, a straty w plonach ziarna w zależności od stopnia uszkodzenia roślin sięgają do 1 do 2 t/ha. Brak skutecznej walki będzie potęgował straty w następnych latach. Wielu rolników zwracało się do nas jak skutecznie zwalczać tak groźnego szkodnika w uprawie kukurydzy? Wspólnie z naukowcami, niektórymi firmami z branży maszynowej, mediami podejmujemy nowy wariant z zastosowaniem ścieżek technologicznych, które mogą być robione, co 80-90 m, co oznacza, że z powierzchni uprawnej wypada nam od 1 do 2,5 procent areału w zależności od kształtu pola. Wtedy możemy zastosować opryskiwacz turbinowy z wyrzutem bocznym cieczy roboczej na odległość w jedną stronę od 40 do 50 metrów, taki opryskiwacz zakupiliśmy dla potrzeb naszego gospodarstwa. A z firmą Du Pont badamy presje motyli omacnicy w określonym czasie, jest to niezbędny element do wyznaczania terminu zabiegu tak, aby trafić z zabiegiem chemicznym wtedy, kiedy wylęgają się larwy omacnicy i mogą się wgryzać w kolbę lub łodygę kukurydzy. Skuteczność tej metody jest na poziomie 92 do 97% co daje nam wymierne korzyści nie tylko uratowanego plonu, ale - a może przede wszystkim lepszej jakości ziarna pozbawionego mikotoksyn. Przy tej metodzie potrzebne jest prowadzenie

monitoringu, który ułatwia nam wyznaczenie terminu zabiegu.

Aktywność motyli jest szczególnie duża nocą przy wysokiej temperaturze. Z każdego dnia dane наносimy na wykres i widzimy, w którym okresie aktywność motyli jest największa, następnie codziennie szukamy złożonych jaj, które są w złożach od 10 do 15 szt. Jaja składane są najczęściej na spodniej stronie liścia przy głównym nerwie. Najczęściej są to trzy liście w okolicach kolby. Prowadzone są takie badania na terenie całego kraju, ponieważ w różnych regionach Polski składanie jaj następuje w różnym okresie, dlatego wyznaczanie terminów zabiegów chemicznych powinno być dla poszczególnych regionów Polski. Uważam, że dobrze było by ten system rozwijać w dwóch kierunkach poprzez bazę e-mailową do producentów kukurydzy, a drugi kierunek to poprzez dane na stronie internetowej.

Widzimy też potrzebę dobrej współpracy z mediami, ponieważ sami nie jesteśmy w stanie dotrzeć do większości producentów kukurydzy. Obecnie jest dostateczna ilość środków ochrony roślin do zwalczania i ograniczania tego groźnego owada (zestawienie w tabelce).

Trzecią metodą ograniczania omacnicy jest zwalczanie tzw. ekologiczne z użyciem kruszynka w kapsułkach (*ostatnio metoda dość modna ale mało skuteczna*). Kruszynek, drobna błonkówka z rodzaju *Trichogramma*, której

Zarejestrowane środki ochrony roślin

- lambda-cyhalotryna: Arkan 050 CS, Judo 050 CS, Karate Zeon 050 CS, Kusti 050 CS, LambdaCE 050 CS, Ninja 050 CS, Wojownik 050 CS, Karate 2,5 WG, Sparviero, Sparrow
- indoksakarb: Rumo 30 WG, Sakarb 30 WG, Steward 30 WG, Avaunt 150 EC, Explicit 150 EC
- metoksyfenozyd: Runner 240 SC,
- tiachlopryd, deltametryna: Proteus 110 OD.

Steward 30 WG 170 dawka 110 g/ha koszt na 1 ha - 133 zł
termin zabiegu - 29 07 2017 godz. 21,00

Proteus 110 OD dawka 0,45 l/ha koszt 1 ha - 45 zł/ha
termin zabiegu - 22 07 2017 godz. 20,30

Koszt jednego zabiegu 40 zł/ha x 2 = 80 zł/ha
Skuteczność 92 - 97%

Plon 10 t/ha x 2,5% pomniejszenie na ścieżki technologiczne = 0,25 t/ha
mniej na 1 ha

0,25 t x 650 zł/t = 162 zł/ha

Razem koszty i ubytek ze ścieżki technologicznej 258 zł/ha + 162 zł/ha
(ścieżki) = 420 zł

Kruszynek w kapsułkach 150 zł/ha x 2 = 300 zł/ha skuteczność 40 do 70%

Dwukrotny zabieg wiatrakowcem 190 zł/ha + 300 = 490 zł/ha Strata z powodu niskiej skuteczności 1 t/ha x 650 zł/t Razem koszty i straty plonu ziarna 490 + 650 = 1090 zł/ha

larwy rozwijają się w jajach omacnicy niszcząc je.

Jednak jest problem techniczny jak go wprowadzić w dużej ilości na plantację. Ręczne, zawieszenie kapsułek zawierających entomofaga na liściu kukurydzy, tuż przy łodydze jest bardzo pracochłonne. Jest to metoda, którą można zastosować jedynie na niewielkich plantacjach. Dla dużych

producentów, jest możliwość umieszczenie kruszynka na polu kukurydzy niewielkimi wiatrakowcami.

Z dwóch zasobników (ich zawartość wystarcza na 80 ha) na wysięgnikach „rozsiewa, rozkłada” się kruszynka pasem szerokości 18 m. Wymieniona powierzchnia zostaje pokryta biopreparatem w ciągu 35-40 min., o ile lądowisko jest przy plantacji. Naniesienie biopreparatu wykonuje się do 5 dni po stwierdzeniu obecności pierwszego motyla, lub bezpośrednio po zaobserwowaniu pierwszych żłóź jaj szkodnika. Za 2-krotny zabieg w odstępie 7 dni, plantator płaci 190 zł/ha.

W opinii prof. Tadeusza Michałskiego - prezesa Polskiego Związku Producentów Kukurydzy, zastosowanie

biopreparatu z kruszynkiem powoduje spadek populacji omacnicy na plantacji o 50%. Podsumowując ze wszystkich metod najskuteczniejszą i najtańszą dostępną metodą jest zwalczanie omacnicy prosowianki przy użyciu środków ochrony roślin. W ten sposób przy najniższych kosztach bardzo ograniczamy mitotoksyny, które są przyczyną wywoływania chorób nowotworowych u ludzi i zwierząt. Bez względu na wybór technologii podnosi to koszty produkcji kukurydzy, ale zdecydowanie również podnosi plony od 1 nawet do 2 ton/ha, które są lepszej jakości. Ze względu na złożoność problemu zapraszam do współpracy: www.kukurydza.home.pl, szymanczak@kukurydza.home.pl

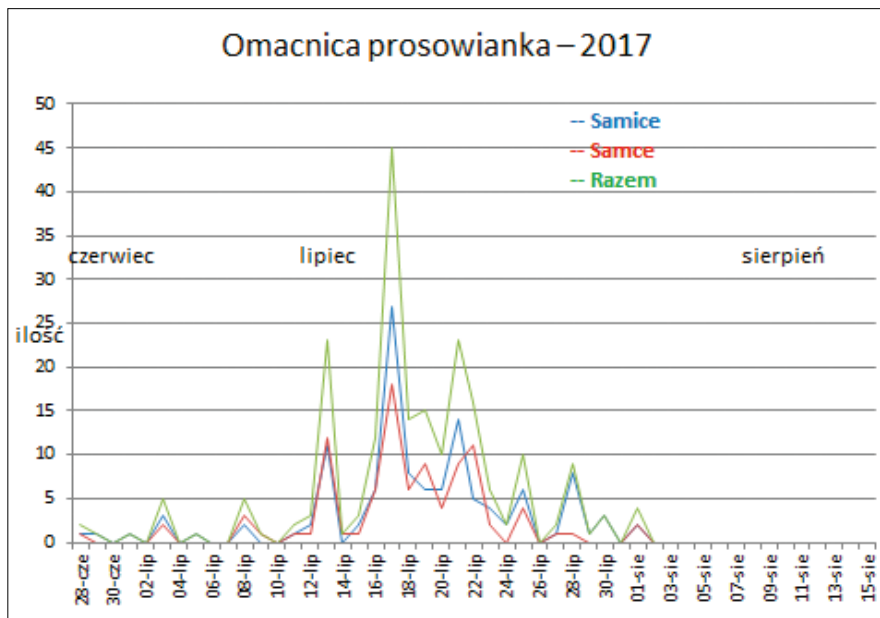
Tadeusz Szymańczak

WAŻNE DATY

od 30 października 2017r. do 28 grudnia 2017 r.
można składać wnioski o wsparcie na tworzenie grup i organizacji producentów

od 7 do 29 grudnia
rolnicy, którzy ponieśli straty w wyniku klęsk żywiołowych mogą składać w ARiMR wnioski o pomoc

od 2 do 31 stycznia
rusza kolejny nabór wniosków z działania „Inwestycje zapobiegające zniszczeniu potencjału produkcji rolnej”

ALDO

»»» TWÓJ PARTNER W BIZNESIE

📍 **EŁK** ul. Srebrna 12
tel. +48 87 520 00 38
tel. +48 511 199 005

MASZYNY ROLNICZE

SERWIS   CZĘŚCI ZAMIENNE

Procedura wywłaszczenia nieruchomości rolnych pod realizację inwestycji drogowych realizowanych w ramach tzw. Specustawy i zasady prowadzenia postępowań w sprawie określenia wysokości odszkodowań w zamian za wywłaszczenie – część II

W poprzednim numerze przedstawiliśmy procedurę wywłaszczenia nieruchomości rolnych pod realizację inwestycji drogowych w trybie ustawy z dnia 10 kwietnia 2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji dróg publicznych tzw. Specustawy. W obecnym numerze zajmujemy się zmianą przepisów, która istotnie wpłynęła na sposób wyceny wywłaszczanych nieruchomości.

Zmiana przepisów wpływająca na sposób wyceny wywłaszczanych nieruchomości

Na przestrzeni lat doszło do wielu zmian Specustawy, które spowodowały rozbieżności interpretacyjne w sposobie stosowania Rozporządzenia Rady Ministrów z 21 września 2004r. w sprawie wyceny nieruchomości i sporządzania operatu szacunkowego zwanego dalej Rozporządzeniem, stąd 26 sierpnia 2010 r. doszło do zasadniczej zmiany brzmienia § 36 ust. 1 Rozporządzenia.

W chwili obecnej jego treść wygląda następująco:

Wartość rynkową nieruchomości dla potrzeb ustalenia odszkodowania za nieruchomości wywłaszczone lub przejęte z mocy prawa na podstawie przepisów ustawy z dnia 10 kwietnia 2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych (Dz. U. z 2008 r. Nr 193, poz. 1194 i Nr 199, poz. 1227 oraz z 2009 r. Nr 72, poz. 620) określa się, przyjmując stan nieruchomości z dnia wydania decyzji, ceny nieruchomości z dnia ustalenia odszkodowania, a przeznaczenie nieruchomości zgodnie z art. 154 ustawy bez uwzględnienia ustaleń decyzji. Nie uwzględnia się nakładów poniesionych na nieruchomości po dniu wydania decyzji.

Natomiast przed nowelizacją obowiązywał następujący przepis:

Przy określaniu wartości rynkowej gruntów przeznaczonych lub zajętych pod drogi publiczne stosuje się podejście porównawcze, przyjmując ceny transakcyjne uzyskiwane przy sprzedaży gruntów odpowiednio przeznaczonych lub zajętych pod drogi publiczne.

Podstawowa różnica polega więc, na przyjęciu zasady, że **w toku szacowania przyjmuje się dotychczasowe przeznaczenia nieruchomości, bez uwzględnienia ustaleń zawartych w decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej (ZRID)**. Nie są więc w chwili obecnej brane pod uwagę funkcje drogowe z decyzji ZRID, lecz wycena będzie dokonywana **na podstawie cen transakcyjnych nieruchomości porównawczych z najbliższego otoczenia z uwzględnieniem przeznaczenia nieruchomości: rolne, przemysłowe, developerskie itd.**, chyba że wcześniej zmieniono plan zagospodarowania przestrzennego, poprzez określenie funkcji drogowej.

W poprzednim stanie prawnym, zgodnie z wyrokiem WSA w Warszawie z 11 grudnia 2009r. sygnatura akt: I SA/Wa 1559/09, stosując jako pierwszą metodę porównawczą, możliwym było korzystanie z cen porównawczych przeznaczonych lub zajętych na drogi publiczne. Przejście do następnej metody określonej w §36 ust. 3 Rozporządzenia (możliwość porównywania wartości transakcyjnych gruntów przyległych) było możliwe dopiero po wykazaniu, iż porównawcze transakcje na rynku nieruchomości drogowych nie występowały.

Przedmiotowy problem dał podstawy do wystąpienia o Interpretację do Ministerstwa Infrastruktury oraz dla wniosku sporządzonego przez Rzecznika Praw Obywatelskich o stwierdzenie niezgodności §36 ust. 1 Rozporządzenia z art. 21 ust. 2 oraz art. 64 ust. 1 i 2 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji.

Wprawdzie wyrokiem z dnia 16.10.2012 r. (sygnatura akt: K 4/10) Trybunał Konstytucyjny orzekł o zgodności przepisów Rozporządzenia z Konstytucją, ale wywołana dyskusja dała podstawy do zasadniczej zmiany treści §36 Rozporządzenia. Narzucona przepisem Rozporządzenia metoda wyceny oparta o rynkowe ceny transakcyjne, była niesłuszna, gdyż transakcje wywłaszczeniowe nie są przecież oparte o wolę stron, w których cena kształtuje się wedle oczekiwań rynku.

W nowej regulacji §36 ust. 1 Rozporządzenia obowiązuje, bliźniacza do poprzednio obowiązującej, hierarchia stosowania metod szacowania. **Pierwszą z nich jest metoda porównawcza nieruchomości podobnych z najbliższego otoczenia rynku** (na tym tle istnieją pewne rozbieżności w orzecznictwie Wojewódzkich Sądów Administracyjnych w kwestii sposobu i metod identyfikacji najbliższego otoczenia), a w przypadku braku bazy porównawczej stosuje się **metodę drugą, kosztową, określoną w §36 ust. 2 Rozporządzenia**, który ma w chwili obecnej następujące brzmienie:

W przypadku braku cen, o których mowa w ust. 1, wartość gruntów określa się w sposób następujący:

1) *wartość działek gruntu wydzielonych pod nowe drogi publiczne albo pod poszerzenie dróg istniejących określa się, jako iloczyn wartości 1 m² gruntów, z których wydzielono te działki gruntu, i ich powierzchni, z tym, że jeżeli przeznaczenie gruntów, z których wydzielono działki pod nowe drogi publiczne albo pod poszerzenie dróg istniejących, powoduje, że wartość tych gruntów jest niższa niż wartość gruntów przeznaczonych pod drogi, tak określoną wartość powiększa się o 50%;*

2) *wartość gruntów zajętych pod drogi publiczne określa się jako iloczyn wartości 1 m² gruntów o przeznaczeniu*

przeważającym wśród gruntów przyległych i ich powierzchni, z tym że jeżeli przeznaczenie gruntów przyległych powoduje, że ich wartość jest niższa niż wartość gruntów przeznaczonych pod drogi, tak ustaloną wartość powiększa się o 50%.

Powyższe przepisy, dotyczą przypadku zwiększenia wartości nieruchomości, na skutek wywłaszczenia, wówczas wartość nieruchomości dla celów odszkodowania określa się według alternatywnego sposobu użytkowania wynikającego z jego przeznaczenia. W takich sytuacjach szacowanie opiera się o zasady obowiązujące sprzed nowelizacji Rozporządzenia, z tą różnicą, że powiększenie wartości nieruchomości na podstawie badań rynku nie może być większe niż 50%. **Dotyczy to przede wszystkim sytuacji, gdzie nieruchomości rolne mają niższą wartość niż nieruchomości o funkcji drogowej.**

W tym miejscu koniecznym jest również przytoczenie pozostałych jednostek redakcyjnych §36 Rozporządzenia, obowiązujących w chwili

obecnej, które również podlegały nieznacznej modyfikacji przy okazji nowelizacji w 2011 roku:

3. Przepisy ust. 1 i ust. 2 pkt 1 stosuje się odpowiednio do ustalenia odszkodowania za działki gruntu, o których mowa w art. 98 ust. 1 i art. 105 ust. 4 ustawy, z tym, że stan nieruchomości, z których wydzielono te działki, przyjmuje się na dzień wydania decyzji zatwierdzającej podział nieruchomości albo na dzień wejścia w życie uchwały rady gminy o przystąpieniu do scalenia i podziału nieruchomości, a ceny przyjmuje się na dzień wydania decyzji o ustaleniu odszkodowania.

4. Przepisy ust. 1 i ust. 2 pkt 1 stosuje się odpowiednio do określenia wartości nieruchomości lub ich części nabywanych na cele budowy autostrad lub dróg krajowych, z tym że stan tych nieruchomości przyjmuje się na dzień wydania decyzji o ustaleniu lokalizacji autostrady lub drogi krajowej, a ceny - na dzień zawarcia umowy, jeżeli nabycie następuje w drodze umowy, albo na dzień wydania decyzji

o odszkodowaniu, jeżeli nabycie następuje w drodze wywłaszczenia.

5. Przepisy ust. 1 i ust. 2 pkt 2 stosuje się odpowiednio do określenia wartości nieruchomości lub ich części dla ustalenia odszkodowania, o którym mowa w art. 73 ust. 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. - Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną (Dz. U. Nr 133, poz. 872, z późn. zm.²⁾), z tym że stan tych nieruchomości przyjmuje się na dzień 29 października 1998 r., a ceny na dzień wydania decyzji o ustaleniu odszkodowania. Nie uwzględnia się nakładów dokonanych przez osobę uprawnioną po utracie prawa do władania gruntem.

6. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio przy określaniu wartości gruntów przeznaczonych lub zajętych pod drogi wewnętrzne.

Z uwagi na obszerność zagadnienia w kolejnym numerze przedstawimy rodzaje zarzutów podnoszonych przez strony na etapie sądowo - administracyjnym na tle orzecznictwa WSA i NSA.

Artykuł opracowała Joanna Surawska
Radca Prawny

Opinie Podlaskiej Izby Rolniczej do projektów aktów prawnych

Projekt rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie stawki zwrotu podatku akcyzowego zawartego w cenie oleju napędowego wykorzystywanego do produkcji rolnej na 1 litr oleju w 2018 r.

Podlaska Izba Rolnicza uważa, że podatek akcyzowy, zawarty w cenie oleju napędowego wykorzystywanego do produkcji rolnej powinien być zwracany w całości. Należałoby się również zastanowić nad ponownym przeliczeniem limitów ilościowych, przewidzianych na 1 ha uprawy, jak również uwzględnieniem obsługi stad hodowlanych. Obecne technologie w znacznym stopniu wyeliminowały pracę fizyczną rolnika na rzecz pracy maszyn paliwochłonnych (m.in. ładowarki, paszowozy);

Projekt rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie maksymalnych sum ubezpieczenia dla poszczególnych upraw rolnych i zwierząt gospodarskich na 2018 rok.

W projekcie rozporządzenia ustawodawca proponuje znaczące zmniejszenie maksymalnej sumy ubezpieczenia w porównaniu do roku 2017 dla:

- zbóż - 16 400zł w roku 2017 do 10 650zł w roku 2018,

- warzyw gruntowych - 192 000 zł w roku 2017 do 129 000 zł w roku 2018,
- ziemniaków - 50 000zł w roku 2017 do 25 000zł w roku 2018,
- bydła - 17 100zł w roku 2017 do 14 000zł w roku 2018,

Maksymalne sumy ubezpieczeń dla upraw i zwierząt nie zawsze odpowiadają rzeczywistym cenom jakie otrzymują rolnicy. Maksymalna suma ubezpieczenia kukurydzy rzepaku i rzepiku w przekonaniu samorządu rolniczego powinny być wyższe, gdyż straty jakie w tych uprawach ponoszą rolnicy w wyniku nawałnic, gradu itp są znacznie większe. Maksymalna suma ubezpieczenia dla świń także powinna być wyższa, gdyż zakup hodowlanej loszki przekracza nawet 2 500zł.

Projekt ustawy o zmianie ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego oraz o zmianie niektórych innych ustaw:

Podlaska Izba Rolnicza po zapoznaniu się z w/w projektem zgłasza poniższe uwagi:

1. Art. 2a ust.4 pkt. 1c- w wyniku nabycia nie dojdzie do nadmiernej koncentracji gruntów rolnych. Ten

punkt należy usunąć ponieważ koncentracja posiadanych gruntów rolnych jest głównym czynnikiem ograniczającym koszty produkcji rolnej, co przekłada się na dochody w rolnictwie i cenę żywności, ponadto, koncentracja produkcji pozwala polskiemu rolnikowi lepiej konkurować na rynku europejskim. Lepiej jest posiadać 100 ha w jednym miejscu niż 50 działek 2 hektarowych w różnych miejscach. Korzyści są również dla środowiska naturalnego gdzie są jednokowe koszty dojazdu do działek bez względu na ich wielkość. Dzięki koncentracji produkcji ograniczone zostanie spalanie paliwa i tym samym uwalnianie się szkodliwych związków.

2. Art. 2a ust.4 pkt. 2c i 3d Zobowiązanie się do zamieszkiwania w okresie 5 lat od dnia nabycia nieruchomości na terenie gminy, na obszarze której położona jest jedna z nieruchomości rolnych, która wejdzie w skład tworzonego gospodarstwa rodzinnego. Ten obowiązek zamieszkiwania wyklucza rolników, którzy mieszkają na styku

- gmin. Obowiązek zamieszkiwania powinien odnosić się do odległości od działki, np. w promieniu 30 km. Taka odległość jest jeszcze na granicy rozsądku ekonomicznego.
3. Art. 2a ust.4e pkt 3 pierwsza część sprowadza się tylko do zbędnej biurokracji i zaświadczenia mało wspólnego z rzeczywistością oceną sytuacji u rolnika przez organy wydające decyzję.
  4. Art. 2b pkt. c (ust.3) - w przypadku zbycia nieruchomości przed upływem 10 lat od dnia nabycia powinno pojawić się nie tylko zdarzenia losowe o których decyduje dyrektor KOWR, ale i to że będzie kontynuacja i będzie możliwość przekazania na bliskich z rodziny w tym na następcę w celu utworzenia lub powiększenia istniejącego gospodarstwa. Niepokojąca wydaje się informacja, iż w Biuletynie Informacji Publicznej mają być publikowane ogłoszenia zbywcy co do sprzedawanej nieruchomości na okres minimum 14 dni - do końca wiadomo z czego to wynika i czy wszystkich gruntów dotyczy.
  5. Poza tym, powinien być zapis o możliwości zorganizowania przetargu ograniczonego przez KOWR na wnioski zainteresowanego podmiotu, który spełnia wszystkie wymogi określone w ustawie do kupna ziemi, ponadto posiada przynajmniej jedną działkę graniczącą z działką z Zasobów Skarbu Państwa i chce ją kupić celem powiększenia gospodarstwa rolnego.
  6. Z uzasadnienia wynika, iż łatwiej ma być z młodymi rolnikami - nie wiadomo czy będzie odstępstwo od decyzji dyrektora KOWR w przypadku jak ma decyzję ARiMR o przyznanej pomocy na młodego rolnika bo tak powinno być, ma kluczowe znaczenie przy rozwoju gospodarstw rodzinnych.

Projekt rozporządzenia RM ws. składek na ubezpieczenie zdrowotne rolników, ich domowników oraz osób pobierających emeryturę lub rentę rolniczą:

1. W obowiązującym rozporządzeniu z dn. 20 grudnia 2004r. § 1.5. mowa, że w przypadku gdy podstawa wymiaru składek ustalona na podstawie decyzji naczelnika urzędu skarbowego jest niższa

- niż świadczenie pielęgnacyjne lub działalność nie podlega opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób fizycznych, podstawą wymiaru składki stanowi wysokość świadczenia pielęgnacyjnego. W 2017 roku wynosi ono 1406 zł. W projekcie rozporządzenia za podstawę wymiaru składki proponuje się wysokość minimalnego wynagrodzenia, które wynosi w bieżącym roku 2000 zł. Zatem składka na ubezpieczenie zdrowotne rolników prowadzących działki specjalne produkcji rolnej wzrośnie o ponad 40%.
2. Zgodnie z z projektem rozporządzenia w § 2.4,6,11 za podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne rolników prowadzących działki specjalne produkcji rolnej proponuje się wysokość minimalnego wynagrodzenia, nawet w przypadku, gdy podstawa wymiaru składek jest niższa niż minimalne wynagrodzenie.
  3. Rolnicy, którzy są posiadaczami małych gospodarstw rolnych i prowadzący dodatkowo działki specjalne produkcji rolnej, obciążeni będą płaceniem składki na ubezpieczenie zdrowotne rolników nie adekwatną do swoich dochodów.

Projekt ustawy o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników oraz niektórych innych ustaw:

1. Pojęcie pomocnika rolnika powinno być szersze. Nie może się ograniczać wyłącznie do pracy u sadowników i ogrodników. Rolnicy zajmujący się pracami polowymi bądź chowem zwierząt również są narażeni na spiętrzanie się prac w gospodarstwie- duże natężenie prac, w krótkim czasie.
2. Wyrażenie „pomoc przy zbiorach” powinno się zastąpić stwierdzeniem „pomoc sezonowa”. Dzisiejsza specyfika gospodarstw rolnych powoduje, że wiele prac w rolnictwie wykonuje się w tym samym czasie. Do pomocy sezonowej dla rolników należałoby włączyć pomoc przy zbiorach płodów rolnych i prace z tym bezpośrednio związane oraz pomoc w przypadku hodowli i chowu zwierząt, dopuszczając pracę tylko przy krótkich cyklach produkcyjnych, np. kurniki.

Projekt ustawy o zmianie ustawy o ochronie zwierząt oraz niektórych innych ustaw:

1. Jesteśmy „za” oznakowaniem psów, to dobre rozwiązanie, które może przyczynić się do zmniejszenia skali bezdomności wśród tych zwierząt;
2. Jesteśmy przeciwni zakazowi chowu i hodowli zwierząt futerkowych, z uwagi na następstwa ekonomiczne. Kwestie zakazu powinny być dogłębnie omówione z organizacjami branżowymi;
3. Art. 39 a budzi wątpliwości, gdyż nadaje organizacjom społecznym dość duże uprawnienia, które mogą powodować nadużycia;
4. Tzw. „ubój rytualny” powinien być dopuszczalny na potrzeby związków wyznaniowych w kraju i za granicą.

Projekt ustawy o Izbach Rolniczych z propozycjami KRIR:

Propozycje zmian są dobrym krokiem do realizacji postulatu członków samorządu rolniczego o przekazaniu samorządowi szerszych kompetencji. Należy jednak pamiętać, że wraz z kompetencjami muszą iść środki na ten cel. W latach 2015-2017 (do dnia 23.10.2017 r.) tylko w województwie podlaskim dokonano prawie 35 500 szacowań szkód spowodowanych przez niekorzystne zjawiska atmosferyczne. Zadań nakładanych na delegatów samorządu rolniczego przybywa, a właściwa realizacja nie będzie możliwa bez odpowiedniego finansowania.

Ustawa o izbach rolniczych nakłada na wszystkie izby takie same zadania, jednak przy obecnym systemie finansowania istnieją duże dysproporcje pomiędzy możliwościami finansowymi w poszczególnych województwach. Dlatego powinniśmy dążyć do ich zminimalizowania. Warto zaczerpnąć wzorce finansowania z samorządów rolniczych działających na zachodzie Europy.

Propozycje w zakresie zmiany finansowania są następujące:

1. 2% odpis od naliczonego, a nie pobranego podatku rolnego, z jednoczesną refundacją tych środków dla budżetu gminy;
2. Z budżetu państwa powinna być rekompensata dla izb za grunty zwolnione z podatku rolnego;
3. Opłata na rzecz izby wnoszona także za grunty położone na obszarach chronionych (np. parki narodowe);

4. Opłaty za wydawanie opinii, z wyłączeniem opinii aktów prawnych i na rzecz rolników;
5. Izby powinny mieć budżet centralny, który byłby dzielony od hektara fizycznego na rzecz każdej izby;
6. Możliwość prowadzenia działalności gospodarczej.

Warto także jednoznacznie uregulować kwestie związane z możliwością odwołania Przewodniczącego i Delegata do Walnego Zgromadzenia przez Radę Powiatową.

Projekt rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie wprowadzenia programu wczesnego

wykrywania występowania zakażeń wirusem klasycznego pomoru świń na lata 2018-2020:

Podlaska Izba Rolnicza pozytywnie opiniuje projekt rozporządzenie jak i sam program. Wprowadzenie tego programu to swego rodzaju „profilaktyka” która zapobiegnie rozprzestrzenianiu się wirusa jak i miejmy nadzieję samemu występowaniu. Przed wystąpieniem ASF była bierność i dziś mamy problem. Lepiej zapobiegać niż walczyć później ze skutkami bierności.

Projekt rozporządzenia w sprawie wprowadzenia „Krajowego programu zwalczania niektórych serotypów

Salmonella w stadach niosek gatunku kura (Gallus gallus) na 2018 rok”

W projektowanym rozporządzeniu jest zapis, w którym program w proponowanym brzmieniu nie przewiduje kosztów odszkodowań za zabite lub ubite ptaki z nakazu Inspekcji Weterynaryjnej, a także pokrycia kosztów unieszkodliwienia tych ptaków oraz transportu do rzeźni. Wszystkie koszty jakie ma ponieść rolnik powinny być zwrócone, a także wypłacone odszkodowanie za nakaz zabicia ptaków przez Inspekcję Weterynaryjną.

Justyna Kaliszewicz
PIR Porosły

XI Walne Zgromadzenie Podlaskiej Izby Rolniczej

W związku z nadchodzącymi Świętami Bożego Narodzenia jak co roku w tym okresie Prezes Podlaskiej Izby Rolniczej Grzegorz Leszczyński zwołuje Walne Zgromadzenie, aby wspólnie z delegatami i zaproszonymi gośćmi merytorycznie podyskutować na tematy dotyczące bieżących spraw związanych z rolnictwem oraz korzystając z okazji nadchodzących świąt podzielić się opłatkiem.

Tegoroczne XI Walne Zgromadzenie Podlaskiej Izby Rolniczej odbyło się 11 grudnia br. Przybyło na nie 25 delegatów, pracownicy oraz zaproszeni goście: Kazimierz Gwiazdowski- Poseł RP, Andrzej Babul- Dyrektor Okręgowej Stacji Chemiczno- Rolniczej, Wiesław Grzymała – Dyrektor Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Łomży, Adam Niebrzydowski- Dyrektor Podlaskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Szepietowie, Andrzej Pleszuk – Dyrektor Departamentu Rolnictwa i Obszarów Rybackich w Urzędzie Marszałkowskim, Bronisław Puczel- Dyrektor Stacji Doświadczalnej

Oceny Odmian w Krzyżewie, ks. Andrzej Gnidziejko – Proboszcz oraz ks. Mitrat Jan Troc – proboszcz.

Dyskusje merytoryczne, które były poruszane podczas obrad dotyczyły min. problemów rolników związanych z warunkami atmosferycznymi, które doprowadziły do tego, że na polach nadal stoi nie skoszona kukurydza. Nieustannie mokra słoma utrudnia omłot, a z kolei na bardziej zwężonych stanowiskach, dodatkowo zbyt wilgotne podłoże uniemożliwia wjechanie na pola kombajnów. Brak możliwości zbioru kukurydzy doprowadziło do tego, iż rolnicy nie byli w stanie spełnić obowiązku utrzymania obszarów proekologicznych (obszarów EFA) tj. wysiać do dnia 1 października międzyplonu ozimego, które zadeklarowali we wnioskach obszarowych.

Poza tym tematem, rozmowy dotyczyły również konieczności wykonywania analizy chemicznej gleb przez rolników. Dzięki temu mogą oni zdecydować o zmianach właściwości gleb jakie zachodzą pod wpływem różnych

zastosowanych w ich gospodarstwie czynników, w tym głównie nawozowych. Taka wiedza pozwala na umiejętne dostosowanie technologii nawozowej pod konkretne siedlisko.

Dyskusja dotyczyła również projektu specustawy o zwalczaniu afrykańskiego pomoru świń. Projekt, zakłada m.in. budowę płotu na wschodniej granicy oraz kolejne usprawnienia w odstrzale dzików.

Po części merytorycznej Prezes Grzegorz Leszczyński złożył wszystkim zebranym na spotkaniu uczestnikom najserdeczniejsze życzenia zdrowych, radosnych pełnych życzliwości Świąt Bożego Narodzenia spędzonych w rodzinnym gronie.

Życzenia błogosławionych oraz rodzinnych świąt Bożego Narodzenia skierował również Proboszcz ks. Andrzej Gnidziejko oraz ks. Mitrat Jan Troc.

Następnie goście i gospodarze przystąpili do dzielenia się opłatkiem.

Agnieszka Artemiuk
PIR Porosły

Sieciowanie współpracy rolniczej jako metody zwiększenia opłacalności produkcji

W dniach 7-9.12.2017r. grupa rolników z województwa podlaskiego wzięła udział w wyjeździe studyjnym po Warmii i Mazurach pn. „Sieciowanie współpracy rolniczej jako metody zwiększenia opłacalności produkcji”, którego

organizatorem była Spółka Prosperita na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego ze środków Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich. W wyjeździe uczestniczyło 21 rolników z powiatów kolneńskiego, grajewskiego,

wysokomazowieckiego i białostockiego, którzy byli zainteresowani możliwościami współpracy w sektorze rolnym. Pierwszego dnia spotkaliśmy się z Panią Krystyną Ziejewską reprezentującą *Hawskie Stowarzyszenie Producentów Gęsi*,

Grupę Producentów Rolnych BROMAR SP. Z O.O. oraz Grupę Producentów Rolnych „Marpol” Sp. z o.o. Kolejnego dnia odbyliśmy spotkanie z Prezesem Grupy Producentów Owoców i Warzyw Wysoka Group Sp. z o.o. Panem Mirosławem Barańskim a następnie z przedstawicielami Spółdzielni Rolniczej „Mazurska Łąka” w Świętajnie, której Prezesem jest Pani Elżbieta Chaber. Ostatniego dnia wyjazdu studyjnego udaliśmy się do Wiżajn gdzie spotkaliśmy się z Panią Barbarą Żeliszczak Prezesem Stowarzyszenia „Macierzanka” zrzeszającego producentów sera podpuszczkowego z Wiżajn i Rudki Tartak. Podczas wszystkich spotkań rozmawialiśmy o kulisach powstania poszczególnych form współpracy, o czynnikach które spowodowały, iż doszło do powstania poszczególnych grup, nakładów oraz korzyści jakie z tego wynikają. Po zakończonym wyjeździe można wyciągnąć wnioski, iż sieciowanie produkcji rolniczej nie jest jeszcze czymś powszechnym, dlatego należy postawić większy nacisk na jego promowanie. W większości na wszelkiego

rodzaju formy współpracy decydują się rolnicy którzy korzystają z szkoleń, wyjazdów studyjnych (edukacyjnych) bądź tacy gdzie z pomocą przychodzi instytucje bądź z inicjatywy władz lokalnych, ale zawsze

w grupie pojawia się lider. Wybór form współpracy między rolnikami zależy od potrzeb rolników zainteresowanych tą współpracą, ale też stopnia ich zaangażowania w przedsięwzięcie. Ponieważ w większości wymaga to ogromu pracy, znajomości oraz łatwości poruszania się w przepisach prawnych. Natomiast stopień zadowolenia członków poszczególnych grup zależy od nakładów jakie muszą ponieść uczestnicząc w poszczególnych formach współpracy oraz korzyści jakie z tego czerpią. Na pewno

ważnym czynnikiem motywującym do łączenia się w różnego rodzaju formy współpracy jest jasność i przejrzystość przepisów prawa regulujących zasady funkcjonowania grup oraz pewność, iż zasady te nie zmieniają się drastycznie podczas funkcjonowania rolników w grupach, szczególnie dotyczy to formy współpracy jaką jest grupa producentów rolnych.

*Elżbieta Orłowska
PIR Kolno*

Kierunek Rozwój

W dniach 12 – 13 października 2017 r. w Olsztynie odbyła się konferencja „Kierunek Rozwój”, w której uczestniczyli członkowie grup formalnych i nieformalnych działających na obszarach wiejskich województw: warmińsko-mazurskiego, podlaskiego, pomorskiego i mazowieckiego. Z województwa podlaskiego w konferencji wzięli udział: Barbara Laskowska Dyrektor Biura PIR, Witold Grunwald Członek Zarządu oraz pracownicy Podlaskiej Izby Rolniczej, a także KGW w Lemanie (powiat kolneński), Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Ciemnoszyje (powiat grajewski), KGW Brzózki Tatarskie (powiat wysokomazowiecki), KGW Wola Zambrowska (powiat zambrowski), KGW „Sąsiadki”.

W ramach panelu „Wieś – Moje miejsce do życia i rozwoju zawodowego” każda z grup zaprezentowała swoją dotychczasową działalność oraz podzieliła się doświadczeniami oraz dobrymi praktykami. Podczas wykładów uczestnicy poznali możliwości i źródła finansowania działań na obszarach wiejskich, w tym wykorzystanie środków z PROW 2014-2020 i KSOW na rozwój obszarów wiejskich oraz in-

formacje jak napisać dobry wniosek o przyznanie dotacji. Poruszony został również temat małego przetwórstwa lokalnego i krótkich łańcuchów dostaw jako źródła rozwoju przedsiębiorczości na obszarach wiejskich.

Bardzo ciekawym elementem konferencji były warsztaty rozwoju osobistego. Podczas spotkań z psychologami uczestnicy dowiedzieli się jak prowadzić spotkania, w jaki sposób pokochać siebie – poprzez wzmocnienie poczucia własnej wartości, jak radzić sobie ze stresem, a także co zrobić, żeby im się chciało chcieć...

Podczas konferencji nastąpiła ocena przetworów zgłoszonych do konkursu „Skarby Europy zaklęte w szkło” oraz wręczenie nagród. Konkurs przeprowadzony został w czterech kategoriach. W trzech z nich laureatami były grupy z województwa podlaskiego.

– Domowe przetwory z warzyw (w tym grzyby leśne) – oceniono 19 produktów:

Wyróżnienie – Sałatka z fasoli – Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Ciemnoszyje

– Domowe przetwory mięsne i rybne – oceniono 15 produktów:

III miejsce – Pasztet z królika w słoiku – Koło Gospodyń Wiejskich Wola Zambrowska,

– Nalewki – oceniono 16 produktów:

I miejsce – Woleńska Nasercówka – Koło Gospodyń Wiejskich Wola Zambrowska,

II miejsce – Nalewka z bzu czarnego „Samo zdrowie” – Koło Gospodyń Wiejskich Brzózki Tatarskie,

Wyróżnienie – Nalewka Heli – Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Ciemnoszyje.

– Domowe przetwory z owoców (w tym jagody, borówki, jeżyny, żurawiny itp.) – komisja dokonała oceny 16 produktów.

Konferencja „Kierunek Rozwój” została zorganizowana przez Warmińsko-Mazurską Izbę Rolniczą w partnerstwie z Mazowiecką Izbą Rolniczą, Podlaską Izbą Rolniczą oraz Pomorską Izbą Rolniczą i współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020.

*Elżbieta Orłowska
PIR Kolno*

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”.
Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.
Materiał opracowany przez Podlaską Izbę Rolniczą,
współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich
Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

KSOW – naprawdę warto

Podlaska Izba Rolnicza w ostatnim czasie realizowała z Regionalnym Sekretariatem Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich Województwa Podlaskiego 3 operacje.

W powiecie kolneńskim zrealizowała operację pt. *„Wieprzowina w różnych odstonach a sprzedaż bezpośrednia – seminarium i warsztaty”*

Przedsięwzięcie miało na celu rozwój krótkich łańcuchów dostaw żywności szczególnie poprzez sprzedaż bezpośrednią w gospodarstwach rolnych. Ponadto miało zachęcić rolników do większego zaangażowania w działalność związaną z przetwarzaniem i wprowadzaniem do obrotu produktów rolnych pochodzących bezpośrednio z ich gospodarstw rolnych a tym samym stworzyć szansę na zwiększenie dochodów z tych gospodarstw.

Podczas warsztatów które odbyły się w dniach 23-24.10.2017r. - 20 pań z Kół Gospodyń Wiejskich w Borkowie, Lemanie oraz rolniczki z powiatu kolneńskiego nabyły wiedzę i praktyczne umiejętności rozbioru półtuszy wieprzowej, porcjowania mięsa, przygotowania mięsa do obróbki (m.in. trybowanie, pokaz peklowania, przygotowywania kiełbasy oraz innych mięs do pieczenia.

Następnie w dniu 27.10.2017r. - 40 uczestników członkinie KGW, rolnicy, doradcy rolni wzięli udział w seminarium podczas którego omówione zostały zagadnienia związane z dostawami bezpośrednimi i sprzedażą bezpośrednią, założenia ustawy o handlu detalicznym, działalność marginalna lokalna i ograniczona (MOL). Podsumowano przebiegu warsztatów oraz zaprezentowano dokonania kulinarne uczestniczek warsztatów włącznie z degustacją potraw. Operacja była współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

W dniach 4, 11, 18 i 19 października 2017r. Izba zrealizowała operację pn. *„Małe przetwórstwo szansą na rozwój lokalny”*.

W ramach operacji w siedzibie Podlaskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Szepietowie odbyły się 4 jednodniowe szkolenia z elementami warsztatu dla mieszkańców obszarów wiejskich.

Tematyką szkoleń było przetwórstwo mleka oraz mięsa na poziomie gospodarstwa rolnego.

Doradcy z PODR szczegółowo omówili:

- rodzaje i systemy sprzedaży surowców i żywności z gospodarstwa,
- uwarunkowania ekonomiczne, prawne i organizacyjne,
- etapy uruchamiania małego zakładu przetwórczego,
- zagadnienia marketingu, reklamy i promocji,
- możliwości pozyskania środków na wsparcie działalności przetwórczej,
- technologie przetwarzania mięsa i mleka,
- zagrożenia w przetwórstwie żywności,
- charakterystykę surowca i dobór do kierunku przerobu,
- znakowanie produktów żywnościowych,
- rozwiązania technologiczne w przetwórstwie mięsa i mleka.

Uczestnicy w części praktycznej osobiście uczestniczyli w prezentacji procesów produkcyjnych – wędlin oraz sera podpuszczkowego.

Ponadto dla każdego był zapewniony dojazd na szkolenie, serwis kawowy i obiadowy oraz materiały szkoleniowe. Na zakończenie szkolenia wszyscy uczestnicy otrzymali certyfikat o ukończeniu szkolenia.

Natomiast 26 października 2017 r. w Wyższej Szkole Ekonomicznej w Białymstoku odbyło się jednodniowe, bezpłatne seminarium i warsztaty pn. *Rachunkowość rolno- nie ma powodu by się jej bać* zorganizowane przez Podlaską Izbę Rolniczą w konsorcjum z Prosperita Sp. z o.o. oraz Wyższą Szkołą Ekonomiczną.

Seminarium miało na celu przekazanie informacji teoretycznych nt. rachunkowości. Natomiast warsztaty w których wzięli udział beneficjenci umożliwiły uczestnikom zasady samodzielnego prowadzenia rachunkowości rolnej.

Seminarium skierowane było do beneficjentów działań PROW 2014-2020 zamieszkujących województwo podlaskie. Wzięło w nim udział łącznie 50 osób.

Podczas realizowanego przedsięwzięcia omówione zostały następujące zagadnienia:

- obowiązki beneficjentów PROW 2014-2020 w zakresie prowadzenia rachunkowości rolnej. Istota, cele i zasady rachunkowości rolnej. Możliwe rozwiązania w zakresie ewidencji rachunkowej;
- model i zasady polskiego FADN;
- sposób ewidencji w książkach rachunkowych polskiego FADN.

A. Artemiuk, A. Pietraszewicz
PIR Porosły
Elżbieta Orłowska
PIR Kolno

Wszystkich zainteresowanych współpracą z KSOW zapraszamy do rejestracji w bazie partnerów KSOW dostępnej na stronie www.ksow.pl oraz do odwiedzenia strony internetowej ksow.pl

Konferencja w Łomży: Reforma Wspólnej Polityki Rolnej po 2020 roku

W dniu 23 października 2017r. w kompleksie „Perła” w Łomży odbyła się konferencja pn. „Reforma Wspólnej Polityki Rolnej po 2020 roku”. Konferencja została zorganizowana przez Podlaską Izbę Rolniczą na wniosek Krajowej Rady Izb Rolniczych. Operacja została zrealizowana w ramach Planu działania Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. Konferencja była objęta patronatem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi Krzysztofa Jurgieła.

Do udziału w konferencji zostali zaproszeni rolnicy, przedstawiciele izb rolniczych z województwa podlaskiego, warmińsko-mazurskiego, pomorskiego oraz mazowieckiego, samorządów i branżowych związków rolniczych. W konferencji wzięli udział m. in.: Posłowie na Sejm RP Kazimierz Gwiazdowski oraz Lech Antoni Kołakowski, Członek Zarządu KRIR Robert

Nowak, Członek Zarządu Województwa Podlaskiego Stefan Krajewski, Jadwiga Zabielska - dyrektor KOWR, dyrektor PODR w Szepietowie- Adam Mariusz Niebrzydowski, oraz dr inż. Andrzej Borusiewicz- Prorektor ds. dydaktyki WSA w Łomży.

Podczas Konferencji została omówiona tematyka skierowana bezpośrednio do przedstawicieli środowiska rolniczego. Konferencja przybliżyła stan prac i realizację priorytetów w obecnej WPR oraz przedstawienie propozycji zmian dot. WPR po 2020 roku. Zgodnie z ramowym programem Konferencji omówiono Ewolucję WPR - ważniejsze etapy rozwoju WPR, WPR na lata 2014-2020 oraz dokonano przeglądu najważniejszych propozycji zmian WPR w perspektywie 2020+.

Konferencja była okazją do zapoznania się z potrzebami środowiska

rolniczego, a także możliwością wypowiedzenia się rolników na forum.

*Justyna Kaliszewicz
PIR Porosły*

W ZMIENIAJĄCYM SIĘ ŚWIECIE UPORZĄDKOWANIE ZOBOWIĄZAŃ UŁATWIA PROWADZENIE AGROBIZNESU

GWARANCJA OBNIŻENIA
MARŻY NAWET O

30%

SKORZYSTAJ Z KREDYTU
KONSOLIDACYJNEGO DLA AGROBIZNESU

- możliwość uzyskania dodatkowych środków
- jeden termin spłaty połączonych zobowiązań

www.bgzbnpparibas.pl

BGŻ BNP PARIBAS

Bank zmieniającego się świata

Materiał ma charakter reklamowy i informacyjny, nie stanowi oferty w rozumieniu kodeksu cywilnego. Proponowane warunki obowiązują do 31.12.2017 r. Propozycja skierowana jest do nowych i obecnych Klientów Banku z segmentu klientów biznesowych (mikroprzedsiębiorstw), prowadzących działalność wytwórczą w rolnictwie. W przypadku kredytu Agro Progres uzyskanie obniżenia marży o 30% w stosunku do obecnie posiadanej marży w umowie kredytowej w konkurencyjnym banku, ale nie mniej niż 2,3% w przypadku, gdy przejmowany kredyt będzie powiązany ze sprzedażą ubezpieczenia w Concordii (m.in. ubezpieczenie sprzętu, budynków, na życie, NNW), lub nie mniej niż 2,5% w przypadku, gdy przejmowany kredyt nie będzie powiązany z ubezpieczeniem, możliwe jest tylko w przypadku złożenia prawidłowo wypełnionego i kompletnego wniosku kredytowego przez Klienta. Wszystkie wnioski kredytowe złożone w ramach niniejszej decyzji muszą zostać zarejestrowane i wysłane do analizy w systemach bankowych wspierających proces kredytowy nie później niż do 15.01.2018 r. Dodatkowo, w przypadku kredytu Agro Progres obniżenie marży o 30% w stosunku do obecnie posiadanej marży w umowie kredytowej w konkurencyjnym banku do nie mniej niż 2,3% w przypadku, gdy przejmowany kredyt będzie powiązany ze sprzedażą ubezpieczenia w Concordii, możliwe jest tylko w momencie składania wniosku o kredyt po przedstawieniu umowy z banku konkurencyjnego. W przypadku przejmowania więcej niż jednego kredytu obniżenie marży, o której mowa w zdaniu powyżej, ma zastosowanie w oparciu o najniższą posiadaną marżę w umowach przejmowanych kredytów z banku konkurencyjnego. W przypadku skorzystania dodatkowo z kredytu Agro Lider (łącznie z kredytem Agro Progres) prowizja za jego udzielenie wyniesie 0%. Przedstawione w niniejszym materiale warunki cenowe obowiązują przez okres kredytowania od dnia podpisania umowy kredytu. Warunkiem skorzystania z oferty kredytowej jest posiadanie przez Klienta zdolności kredytowej do spłaty kredytu we wnioskowanej kwocie oraz spełnienie warunków przyznania produktu. Świadczenie reklamowanych usług i produktów bankowych następuje na warunkach szczegółowo określonych w umowie zawartej z Klientem. Informacja o produktach i usługach bankowych dostępna jest w regulaminach, taryfie prowizji i opłat, dostępnych w oddziałach Banku oraz na stronie www.bgzbnpparibas.pl. Bank BGŻ BNP Paribas Spółka Akcyjna z siedzibą w Warszawie przy ul. Kasprzaka 10/16, 01-211 Warszawa, zarejestrowany w rejestrze przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego przez Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, pod nr. KRS 000011571, posiadający NIP 526-10-08-546 oraz kapitał zakładowy w wysokości 84 238 318 zł, w całości wpłacony.

Zupy

Krupnik

Składniki: 5 łyżek oliwy, 1 cebula, 2 ząbki czosnku, szczypta pieprzu, około 1 l wody, 4 łyżki kaszy jęczmiennej, 2 ziemniaki, 1 marchewka, 1 pietruszka, ćwiartka selera, 0,5 pora, kilka łyżek przecieru pomidorowego, szczypta suszonego majeranku, szczypta suszonego tymianku, 3 liście laurowe, 3 ziarna ziela angielskiego, sól do smaku, natka pietruszki.

Wykonanie: Rozgrzać garnek, wlać oliwę i po chwili wrzucić pokrojoną w kostkę cebulę. Kiedy będzie szklista dodać, marchew, pietruszkę i seler. Podsmżyć. Następnie dodać pokrojony w plasterki czosnek, pokrojony por i szczyptę pieprzu. Zalać gorącą wodą, wsypać sól i dodać kilka łyżek przecieru pomidorowego. Do garnka dorzucić także liście laurowe, majeranek, tymianek, ziele angielskie, wypłukaną kaszę jęczmienną oraz pokrojone w kostkę ziemniaki. Gotować do momentu, aż warzywa będą miękkie. Na talerzu zupę udekorować natką pietruszki i prażonymi pestkami.

Zupa z dyni

Składniki: 4 ziemniaki, 1 cebula, 1 kg dyni, marchewka, pietruszka, ka-

walek selera, łyżka masła, sól, pieprz, ziele angielskie, liść laurowy, pestki prażone ze słonecznika, (opcjonalnie mleko kokosowe).

Wykonanie: Cebulę obrać, pokroić w kostkę i zeszklić na maśle.

Ziemniaki, dynię, marchew, pietruszkę i seler obrać, pokroić w kostkę, wrzucić do garnka razem z cebulą, zalać wodą (tylko tyle by warzywa były przykryte). Dodać przyprawy i gotować ok 25 min aż warzywa będą miękkie.

Wyłowić ziele angielskie i liść laurowy, zupę zmiksować na gładki krem, doprawić do smaku.

Zupę podawać z dodatkiem mleczka kokosowego oraz prażonymi pestkami.

Zupa cebulowa

Składniki: 5-6 cebul, 2 łyżki masła, 5 szklanek wywaru warzywnego, sól, pieprz, liść laurowy, 5 ziaren ziela angielskiego, tymianek.

Wykonanie: Cebulę obieramy, kroimy w kostkę. Na patelni niezbyt mocno rozgrzanej rozpuszczamy masło, wrzucamy cebulę i dusimy do miękkości mieszając ją co jakiś czas by się nie przypaliła. Miękką cebulę zalewamy wywarem warzywnym, dodajemy ziele angielskie, liść laurowy, sól i pieprz i gotujemy

ok 20 min. Potem zupę miksujemy. Podajemy z grzankami.

Zupa chrzanowa

Składniki: 1 l wywaru mięsnego lub warzywnego, 10 dkg boczku, 1 cebula, poł szklanki kwaśnej śmietany, świeży tartych chrzan (5-6 łyżek), 2 liście laurowe, 3 ziela angielskie, 1 łyżeczka suszonego majeranku, sól i pieprz do smaku, 1 łyżeczka soku z cytryny.

Wykonanie: Boczek kroimy w drobną kostkę, podsmażamy w rondlu na odrobinie oleju, potem przekładamy na talerz. Następnie do rondla wrzucamy pokrojoną w kostkę cebulę, dodajemy liście laurowe oraz ziele angielskie, dusimy na wolnym ogniu, aż cebula się zeszkli. Do cebuli wrzucamy przeciśnięty przez praskę czosnek, chwilę smaży, podlewamy wywarem i zagotowujemy. Dodajemy podsmażony boczek i szczyptę soli, gotujemy 15 minut. Na końcu do zupy wrzucamy tarty chrzan i zagotowujemy. Przyprawiamy majerankiem. Zdejmujemy z kuchenki garnek z zupą chrzanową i wlewamy zahartowaną śmietanę. Doprawiamy zupę świeżo mielonym pieprzem i sokiem z cytryny. Zupę chrzanową można podać z pieczonymi ziemniaczkami.

Efektywne Mikroorganizmy™

w hodowli trzody chlewnej, bydła i drobiu

EM Probiotyki

EM Bokashi Probiotyki

EM Carbon Bokashi

Polecamy stosowanie oryginalnych produktów z logo EM Certified Product

K O R Z Y Ś C I

- stabilizacja mikroflory przewodu pokarmowego
- lepsze wykorzystanie składników pasz
- mniejszy udział leków w hodowli
- ograniczenie chorób i upadków zwierząt
- redukcja odoru, mniejsza uciążliwość hodowli dla otoczenia
- poprawa warunków sanitarnych
- ograniczenie populacji much

Greenland
TECHNOLOGIA EM

Greenland Technologia EM sp. z o.o., Trzcianki 6, 24-123 Janowiec
tel. 81 888 53 25, fax 81 888 53 26, e-mail: info@emgreen.pl, www.emgreen.pl

Greenland Technologia EM – wyłączny partner EM Research Organization Inc. Japon w Polsce i Europie Wschodniej

Energo
util

**ZGŁOSZENIA
(CAŁODOBOWO):**

tel. stacjonarny: 87 620 38 58

tel. komórkowy: 783 888 809

**JEŹDZIMY
OD PONIEDZIAŁKU DO SOBOTY**

ENERGOUTIL Sp. z o.o.
Nowa Wieś Etcka
ul. Etcka 1A, 19-300 Etka

ZADZWOŃ

BEZPŁATNY ODBIÓR PADŁYCH ZWIERZĄT GOSPODARSKICH